

रविवार पुरवणी ११ ऑगस्ट २०२४

विनेश फोगट: कुस्तीतील प्रवास आणि 2024 ऑलिंपिकमध्ये निवृत्ती

संपादकीय

विनेश फोगट हा भारतीय कुस्तीचा एक महत्त्वाचा चेहरा आहे. तिच्या प्रदीर्घ आणि प्रेरणादायक प्रवासात तिने अनेक राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले आहे. तिच्या क्रीडाप्रवासातील यशस्विता, संघर्ष आणि सामाजिक चळवळीमध्ये सहभाग यामुळे ती खूपच चर्चेत राहिली आहे. तिच्या 2024 च्या ऑलिंपिकमध्ये निवृत्तीच्या निर्णयापर्यंतचा तिचा प्रवास अत्यंत रोमांचक आणि प्रेरणादायक आहे. चला तर मग, तिच्या करिअरची विस्तृत माहिती पाहूया.

प्रारंभिक जीवन आणि कुस्तीचा प्रारंभ

विनेश फोगट हिचा जन्म २५ ऑगस्ट १९९४ रोजी हरियाणाच्या बलाली गावात झाला. तिचे वडील महावीर फोगट हे एक प्रसिद्ध कुस्ती प्रशिक्षक होते, जे आपल्या मुलीच्या कुस्तीच्या करिअरमध्ये त्यांचा सर्वसमावेशक योगदान देत होते. महावीर फोगट यांनी आपल्या मुलीसाठी एक कठोर पण प्रगतिशील प्रशिक्षण कार्यक्रम तयार केला, ज्यामुळे विनेशच्या कुस्तीच्या कौशल्यांमध्ये सुधारणा झाली.

विनेशच्या सुरुवातीच्या काळातच ती उत्कृष्ट कुस्तीपटू म्हणून ओळखली जाऊ लागली. तिच्या कौशल्यांमुळे तिला लहान वयातच राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्तरावर स्पर्धांमध्ये भाग घेण्याची संधी मिळाली.

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये यश

विनेशने तिच्या करिअरची सुरुवात तरुण वयातच केली होती. तिने २०१० मध्ये १७ च्या राष्ट्रीय क्रीडा स्पर्धेत स्वर्णपदक जिंकले. यानंतर तिच्या नावाची गाजली आणि ती भारताच्या कुस्तीच्या मॅटवर चमकली. २०१४ साली, तिने २०१४ च्या कॉमनवेल्थ गेम्समध्ये सुवर्णपदक जिंकले. या यशामुळे तिची आंतरराष्ट्रीय स्तरावर ओळख निर्माण झाली आणि भारताच्या कुस्तीच्या क्षेत्रात तिच्या महत्त्वाच्या भूमिका लक्षात घेतल्या गेल्या.

विनेशने २०१६ च्या रिओ ऑलिंपिकमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले. तथापि, रिओमध्ये तिला अपेक्षित यश मिळवता आले नाही, परंतु त्या अनुभवाचे तिच्या कुस्तीच्या करिअरला एक नवीन दिशा दिली. यानंतर तिने तिच्या ट्रेनिंग आणि तयारीमध्ये सुधारणा केली आणि आगामी स्पर्धांसाठी अधिक मेहनत घेतली.

२०१८ आणि २०१९: महत्त्वपूर्ण वर्षे

२०१८ आणि २०१९ हे विनेशच्या करिअरच्या महत्त्वपूर्ण वर्षांपैकी होते. २०१८ मध्ये, तिने २०१८ च्या आशियाई खेळांमध्ये सुवर्णपदक जिंकले. या यशामुळे तिच्या आत्मविश्वासात मोठी वाढ झाली आणि तिने पुढील स्पर्धांसाठी अधिक जोमाने तयारी केली.

तिचे प्रदर्शन २०१९ च्या वर्ल्ड रेसलिंग चॅम्पियनशिपमध्ये देखील उल्लेखनीय होते. येथे तिने ५० किलोग्राम वजनवर्गात ब्रॉन्जपदक जिंकले, जे तिच्या पुढील आंतरराष्ट्रीय स्पर्धांमध्ये मोठे यश सिद्ध झाले.

२०२० ते २०२४: आव्हानांचे आणि संघर्षाचे वर्ष

२०२० मध्ये, कोविड-१९ च्या महामारीमुळे सर्व क्रीडा स्पर्धा थांबल्या होत्या. या काळात, विनेशने तिच्या ट्रेनिंगच्या आचारधारणेत मोठी बदल केली. महामारीच्या काळात, तिच्या प्रशिक्षणात कधीच थांबले नाही, तिने.

ऑनलाइन क्लासेस, घरगुती व्यायाम यांचा उपयोग केला आणि त्यातूनच तिच्या शरीराच्या आणि मनाच्या तंदुरुस्तीवर लक्ष ठेवले. तिच्या खडतर मेहनतीचा परिणाम २०२१ च्या टोकियो ऑलिंपिकमध्ये दिसला. तिने टोकियो ऑलिंपिकमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले आणि तीच्या यशस्वितेने देशवासीयांचा अभिमान वाढवला. यावेळी तिच्या तंत्र आणि रणनीतीमध्ये उत्कृष्टता दिसून आली, परंतु अंतिम फेरीत तिला अपयश आले. टोकियो ऑलिंपिकच्या निकालाने तिच्यावर मानसिक ताण आणला, परंतु तिने

पुन्हा उचलून धरले आणि पुढच्या स्पर्धांसाठी तयारीला लागली.

कुस्तीपटूंच्या विरोधाचा एक भाग

विनेश फोगटच्या करिअरमध्ये एक महत्त्वाचा टप्पा म्हणजे २०२३ चा संघर्ष. भारतीय कुस्तीपटूंनी भारतीय कुस्ती संघटनेच्या निर्णयांवर आणि प्रशिक्षणाच्या पद्धतीवर नाराजी दर्शविली होती. कुस्तीपटूंच्या संघटनांच्या विरोधात, विनेश फोगटने सार्वजनिकरीत्या आपला आवाज उठवला आणि आपल्या समस्यांवर लक्ष वेधले. तिने भारतीय कुस्ती संघटनेच्या आंतरराष्ट्रीय खेळांमध्ये तज्ञांच्या असमान वागणुकीविरोधात आवाज उठवला. तिच्या या संघर्षामुळे भारतीय क्रीडा क्षेत्रात मोठी चर्चाही झाली. तिच्या विरोधात झालेल्या आंदोलनामुळे तिला थोडक्यात असे वाटले की, या समस्यांच्या समाधानाशिवाय तिने स्वतःच्या कारकिर्दीला अडथळा आणून ये.

२०२४: निवृत्तीची घोषणा

२०२४ च्या ऑलिंपिकची तयारी करत असताना, विनेशने अचानक निवृत्तीची घोषणा केली. हा निर्णय अनेक कारणांनी घेतला, यामध्ये तिच्या शारीरिक व मानसिक आरोग्याचे मुद्दे आणि कुस्तीपटूंच्या समस्यांशी संबंधित विरोधही होता. तिने निवृत्तीच्या निर्णयाची घोषणा करून, क्रीडा जगतातील एका महत्त्वाच्या यशस्वी करिअरचा समारोप केला. विनेश फोगटच्या निवृत्तीने भारतीय क्रीडा क्षेत्रात एक मोठा शोकवर्षण केला, परंतु तिच्या क्रीडाप्रवासाच्या यशस्वीतेने तिच्या सर्व समर्थकांना प्रेरणा दिली. तिच्या कुस्तीच्या कारकिर्दीतील विविध संघर्ष आणि यशस्विता यामुळे ती एक आदर्श बनली आणि भारतीय कुस्तीच्या इतिहासात तिचे नाव सुवर्ण अक्षरांत लिहिले गेले.

विनेश फोगटच्या निवृत्तीनंतरही तिचे योगदान आणि संघर्ष भारतीय कुस्तीच्या क्षेत्रात नेहमीच लक्षात राहतील. तिच्या क्रीडाप्रवासाच्या यशस्विता, संघर्ष आणि तिच्या निवृत्तीने एक महत्त्वपूर्ण अध्याय समारोपला आहे. तिच्या भविष्यकालीन योजनांसाठी शुभेच्छा आणि तिच्या या प्रेरणादायक प्रवासासाठी शंभर शुभेच्छा!

'कायद्याचे बोलूया!'

समाजात वावरताना आवश्यक कायदे व त्यासंबंधीची प्राथमिक माहिती प्रत्येक सर्वसामान्य नागरिकास असायला हवी या उद्देशाने **ठाणे, मुंबई येथील विख्यात विधितज्ज्ञ, प्रथितयश लेखक, वकील व नोटरी असलेले श्रीनिवास भागवतराम घैसास** हे **द. सिंधुदुर्ग समाचार**च्या वाचकांसाठी 'कायद्याचे बोलूया!' ही साप्ताहिक लेखमाला घेऊन येत आहेत. सिंधुदुर्ग समाचारचे सर्व वाचक व संपूर्ण समाजालाच या सदराचा फार मोठा उपयोग होईल अशी खात्री आहे.

मला दहावीच्या बोर्ड परीक्षेत बऱ्यापैकी गुण मिळाले होते. आमचा तेव्हाचा तो काळच निराळा होता. त्या काळात आमच्या हायस्कूलचा दहावीचा निकाल जेमतेम वीस ते तीस टक्के लागायचा. जवळपास चाळीस पन्नास मुलांमधून वीस पंचवीस मुले उत्तीर्ण व्हायची. त्यामुळेच या परीक्षेत उत्तीर्ण होणे हेच मोठे अग्निदिव्य असायचे. बरे, त्या काळात ना धड पुस्तके, ना धड वहा. नवनीतचे मार्गदर्शक किंवा २१ अपेक्षित प्रश्नसंच सरावासाठी मिळणे तर फार दूरची गोष्ट होती. मात्र तरीही मला इयत्ता दहावीच्या परीक्षेत तब्बल ऐंशी टक्क्यांहूनही अधिक गुण मिळाले. इतक्या गुणांचा त्या काळात खरेतर सत्कारच व्हायचा. पण केवळ तेवढेही भाग्य आमच्या नशिबी नव्हते. मला आठवते, त्या काळात मुंबईच्या मंगेश म्हसकर नावाच्या विद्यार्थ्याने असे दहावीच्या परीक्षेत घवघवीत यश मिळवले होते. त्याच्या ठिकठिकाणच्या सत्काराच्या बातम्या मी अनेक वर्तमानपत्रांत वाचल्या होत्या. सरकारने तर त्याला मुंबईत एक भूखंडही बक्षीस दिला होता म्हणे.

आता इतके गुण मिळाले तर मी कदाचित इंजिनियर किंवा डॉक्टरच व्हायला हवा होतो. पण तेही भाग्य नव्हतेच ना. अगदी ते तर दूरच राहिले, पण अकरावीसाठी एखादे शहरातले कॉलेजही मिळविण्याइतकी आमची ऐपत नव्हती. मग अस्मादिकांनी कला शाखेला कवटाळून पुढचे शिक्षण चालू ठेवले. तरी माझ्या वर्गातील अनेकांनी तर दहावीनंतर सरळ मुंबईचीच वाट धरली.

मी इयत्ता अकरावीत प्रवेश घेण्यासाठी कॉलेजचे प्रिन्सिपॉल असलेल्या आबांना प्रत्यक्ष माझ्या घरी यावे लागले. पहिल्याच दिवशी कॉलेज सुरु झाले तेव्हा वर्गात जेमतेम पंधराच मुले होती. त्यापैकी बरेच जण पायघड्या घालून, विनवणी करून बोलावलेले. आमच्या गावातल्या महेंद्राला तर कॉलेजच्या सरांनी चक्क मुंबईत जाऊन आणलेले. महेंद्राची दहावी होऊन तशी तीन चार वर्षे उलटली होती. घरच्या जेमतेम परिस्थितीमुळे पुढच्या शिक्षणाच्या फंदात न पडता त्याने मुंबईत जाऊन पोटापाण्यासाठी नोकरी धरली होती. पण सरांच्या आग्रहाखाली तो परत अकरावीत शिकायला आला होता. तो आमच्याच गावातला असल्याने आणि आधीपासूनच आमची ओळख असल्याने आमची दोघांची छान दोस्ती जमली.

मुलांनो, तुम्ही सकाळी किती वाजता उठता ? लवकर उठलात तर तुम्हाला नक्कीच फायदा होईल. तुमच्या उठण्याची मी किती वाट पाहत असतो ? तुम्ही सकाळी लवकर उठून माझ्या घेण्याची वाट पाहत असाल तर किती चांगली गोष्ट असेल ती !!!

" लवकर निजे, लवकर उठे, तया आरोग्य, संपत्ती, ज्ञान भेटे " हे सुवचन तुम्हाला माहिती असेलच. काल रात्री तुम्ही उशिरा झोपला असाल. कारण तुमची आवडती सिरीयल उशीराच सुरु होते आणि खूप उशिरानेच संपते. त्यामुळे तुम्ही उशिरा झोपलात, नाही का ? मग अंधरुणावर पडल्यावर सगळ्यांची स्टेटस बघत राहिल्यामुळे आणखी अधिक उशीर झाला ना झोपायला !!! हे जसं काल घडलं तसं आजही घडण्याची दाट शक्यता आहे. पण म्हणून तुम्ही तसं मुळीच करू नका हं !!!!

प्लिज, प्लिज, प्लिज, आजपासून तुम्ही लवकर झोपण्याचा नक्कीच प्रयत्न करा. झोपण्यापूर्वी एक छानसा मराठी किंवा तुमच्या आवडत्या भाषेतील उतारा किंवा गोष्ट नक्की वाचा. ते चांगले शब्द तुमच्या मनात गुंजत राहिले पाहिजेत. सकाळी उठताना तुम्हाला किती बरे वाटेल म्हणून सांगू. तुमच्या लवकर उठण्याची मलाही प्रतिक्षा लागलेली आहेच. तुम्ही मला पाहायला बाहेर येता आणि मी तुम्ही बाहेर येण्याची वाट पाहत असतो. किती मस्त हवा सुटलेली असते. आल्हाददायक हवा तुमच्या नाकात जाण्यासाठी जणू आतुरलेली असते. कुठूनतरी कोकिलेचे मधुर स्वर कानांना तृप्त करू लागतात. मन कसं प्रसन्न होऊन जातं. मनात सकारात्मक विचारांचं मंथन सुरु होतं.

कृष्ण सुदाम्याची मैत्री

मनाच्या हिंदोळ्यावर

बाबू चाडीगांवकर,
त्रिंबक, ता. मालवण.

मी तर अगदी स्वभावतःच बुजरा असल्याने मला चार पाच वहा रबरबॅन्डमध्ये अडकवून त्या हातात पकडून चालताना, मुख्य म्हणजे फुलपॅन्ट घालून चालताना लाज वाटायची. महेंद्रालाही तीन चार वर्षांनंतर परत अशा प्रकारे शाळेत जायला लाज वाटायची. यावर उपाय म्हणून मग आम्ही दोघेही गावातला

हमरस्ता सोडून आमच्या घरामागच्या रानवाटेनेच बसस्टॉपवर जायचो.

आमच्या वयात थोडेफार अंतर असले तरी महेंद्राशी माझी मैत्री झाली. पुढे पुढे तर आम्ही दोघे जीवलग मित्रच बनलो. पण आमची अकरावी सुरु होऊन पाच सहा महिने झाले असतील, नसतील तेवढ्याच महेंद्राला 'एस.आर.पी.चा कॉल आला. पुढे त्याची एस. आर.पी त भरती झाली आणि तो कॉलेज अर्ध्यावर सोडून त्या ट्रेनिंगसाठी मुंबईत गेला. तो मुंबईत गेल्यावर मला परत एकटेपणा जाणवू लागला. एकट्याला कॉलेजमध्ये जाताना संकोच वाटत राहिला.

मुंबईत गेल्यावर महेंद्र मला विसरला नाही. तो नियमितपणे मला अंतरदेशीय पत्र पाठवायचा. मी देखील त्याला तसेच पत्र पाठवून उत्तर द्यायचो. मी बारावीत गेल्यावर मला मे महिन्याची सुट्टी लागली तरी महेंद्राचे ट्रेनिंग सुरुच होते. एकदा तो मला त्याच्या गोरेगाव येथील एस.आर.पी. कॅम्पमध्ये घेऊन गेला. गोळीबाराचा सराव, संचलन, कवायत वगैरे गोष्टी त्याच्या निमित्ताने मला अगदी जवळून बघता आल्या. मला इयत्ता बारावीसाठीची पुस्तके, वहा, गार्डिडस् त्यानेच घेऊन दिली. त्यामुळेच मला इयत्ता बारावीच्या परीक्षेतही चांगले गुण मिळाले. पुढे तो एस.आर.पी. मधून महाराष्ट्र पोलीस सेवेत दाखल झाला. मी 'मास्तरकी' शिकण्यासाठी मालवणच्या ट्रेनिंग कॉलेजमध्ये प्रवेश घेतला. पण त्या दोन वर्षांसाठीचा माझा बराचसा खर्च महेंद्रानेच उचलला.

आता जवळपास तीस परतीस वर्षे होऊन गेली असतील. आमची दोस्ती आजदेखील तेवढीच निकोप व अतट आहे. आज दोघेही आपापल्या सेवेत व्यस्त आहोत. महेंद्र आज मुंबईतील एका पोलीस चौकीत वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक आहे तर मी मास्तर! पण दरवर्षी मे महिन्यात गावी गेल्यावर आम्ही भेटतो, फिरतो, मजा करतो. मी मात्र अगदी आजही मी सुदाम्यासारखा, सुदाम्यासारखीच ऐपत असलेला गरीब मित्र. पण महेंद्राने माझ्यासाठी कृष्ण बनून कायम जीवापाड माया केलीच, मला आधार दिलाच, अजूनही देतोय!

मी आपला तुमच्यासाठी सदासर्वकाळ पिवळी कोवळी किरण घेऊन सदैव हसतमुखाने येत असतोच. माझं येणं बघण्यासाठी तुमच्यासारखे कित्येकजण पहाटे उठून डोंगरावर जातात. मी डोंगरातून वर येतानाचं माझं विलोभनीय रूप पाहताना तहानभूक व्याकुळलेले योगी मी सदैव

पाहात आलोय. मी डी जीवनसत्त्व देतो. मी निघून जात असताना पडणारा संधीप्रकाश पाहण्यासाठीही लोक समुद्रकिनारी गर्दी करतात. मी संपूर्ण निघून जाईपर्यंत ते एकटक माझ्याकडे पाहातच राहतात.

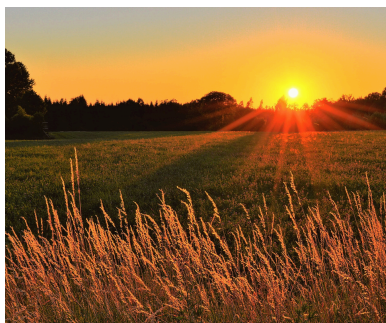
एव्हाना मी कोण बोलतोय ते तुमच्या लक्षात आलंच असेल. मुलांनो, तुम्ही माझ्यासारखे अखंड व्रतस्थ व्हा. मी माझ्या येण्यात आणि जाण्यात कधीही खंड पडू देत नाही. तुम्ही माझी ही एक सवय जरी घेतली तरी तुम्ही नक्कीच चांगली मुले व्हाल. चला तर मग, तुम्हाला तुमच्या शिक्षकांनी दिलेला अभ्यास, उपक्रम आणि कृती पूर्ण करा.

माझी किरणे कायम तुमच्यासाठी

या लाडक्या मुलांनो

प्रवीण कुबल,
शिडवणे, ता. कणकवली.

डी.डी.एस डेंटल केअर

डॉ. राजेश ज्ञानदेव सावंत

डेंटल सर्जन
बी.डी.एस.

सुविधा	<ul style="list-style-type: none"> ▶ दातांचा एक्स रे ▶ रुट कॅनल ट्रिटमेंट ▶ दात काढणे ▶ फिक्स दात बसविणे 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ कॅप/ब्रिज बसविणे ▶ दात साफ करणे ▶ दातात कॉम्पोझिट सिमेंट भरणे
---------------	--	---

9373613138

सूचीमधील इतर प्राणीमात्र आणि मानव यांच्यामध्ये एक महत्त्वाचा फरक आहे तो म्हणजे इतर प्राणीमात्र फक्त वर्तमानाचाच विचार करतात तर मानव हा आपल्या भविष्याचा देखील विचार करतो. एवढेच नव्हे तर तो आपल्या भावी पिढ्यांच्या कल्याणाचाही विचार करतो. त्यामुळेच त्याने कमावलेले धन, पैसा हा त्याला सुरक्षित ठेवावासा वाटतो आणि त्यासाठी तो सतत प्रयत्नशील असतो. पूर्वीच्या काळी कधी कोटून संकट येईल याची खात्री नसायची. जमीन, घर आदी गोष्टींना फारशी किंमत नव्हती. अशावेळी देखील तो आपला पैसा सोन्यामध्ये गुंतवून ठेवायला शिकला. साहजिकच सोने ठेवायचे कुठे यासाठी तो निरनिराळ्या क्लुपत्या लढवू लागला व त्यातूनच सोने जमिनीत पुरून ठेवणे, घराच्या भिंतीमध्ये ठेवणे असे प्रकार होऊ लागले. अगदी इंग्रजांचे राज्य येईपर्यंत त्याला चोरा चिलटांचे भय तर असेच परंतु परकीय सेनेतील लोक देखील केव्हा आपल्याला लुटून नेतील याची त्याला खात्री वाटत नसे. आजही सोन्यामध्ये गुंतवणूक करण्याकडे पुष्कळजणांचा ओढा असतो. नव्हे, नव्हे पुष्कळजण आजही सोन्यामध्ये गुंतवणूक ही सुरक्षित गुंतवणूक म्हणून समजतात. मात्र आधुनिकरणाचे वारे वाहू लागल्यावर तसेच औद्योगिक क्रांती झाल्यावर शहरीकरणाला प्रचंड वेग आला आणि शहरांची बेफाम वाढ होऊ लागली. खेडी ओस पडू लागली आणि नागरीवस्त्या प्रचंड प्रमाणात वाढू लागल्या. आता याचा पर्यावरणावर काय परिणाम होतो हा मुद्दा वेगळा परंतु हे वास्तव आपणापुढे उभे आहे.

पूर्वीच्या काळी नदीच्या काठा काठाने संस्कृतीचा विकास व्हायचा आता हा मापदंड थोडाफार प्रमाणात का हीईना पण बदलू लागला आहे आता मानवी वस्ती ही रेल्वेमार्गाच्या बाजूने, हायवे, राष्ट्रीय महामार्गाच्या दोन्ही बाजूने वाढू लागली. दळणवळणातील सहजता ही गोष्ट लक्षात घेऊन लोक आपल्या पैशांची गुंतवणूक करू लागले आणि या साऱ्यामधून सोन्याच्या गुंतवणुकीबरोबरच गुंतवणुकीसाठी आणखी एक एक पर्याय उपलब्ध होऊ लागले. त्यातूनच जमिनीमधील गुंतवणूक पुढे आली. जमिनीचे भाव प्रचंड प्रमाणात वाढले. त्याचबरोबर वाढत्या शहरीकरणामुळे रहात्या घरांचीही टंचाई जाणवू लागली आणि मग रहात्या जागेत दुकानाचा गाळा, गोडावून, इंडस्ट्रीयल गाळा, बिनशेती भूखंड यामध्ये प्रचंड गुंतवणूक होऊ लागली आणि लोक त्यामध्ये मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक करू लागले.

या गुंतवणूक प्रकाराबरोबरच शेतीमधील गुंतवणूक देखील वाढू लागली. लोक फार्म हाऊसमध्ये पैसा गुंतवू लागले. शेतजमीन, फळझाडे यामधून लगेच काही उत्पन्न मिळाले नाही तरी चालेल परंतु एकूण विकासाचा कल लक्षात घेता जमिनीमधील गुंतवणूक ही अतिशय फायद्याची बनली आणि त्यातूनच आजची फार्म हाऊस, शेतघरे अशा नवनवीन संकल्पना उदयास येऊ लागल्या. या साऱ्या गुंतवणुकीचा एक फायदा जरूर होता तो म्हणजे या गुंतवणुकीत चोरीची शक्यता अजिबात नव्हती. सोन्याच्या गुंतवणुकीमधील तो एक दोष आहे. अर्थात अगदीच तसे म्हणता येणार नाही. कारण सोन्याच्या गुंतवणुकीतील महत्त्वाचा फायदा म्हणजे सोने आपल्याबरोबर कोठेही नेता येते. जमीन, सदनिका, घर, फार्म हाऊस, बिनशेती भूखंड, ऑफीस, कारखाना आदी गोष्टी या अचल असतात त्यामुळे आपण त्यांचे स्थलांतर करू शकत नाही. या सर्व गोष्टी ओघाने आल्या म्हणून सांगितल्या इतकेच. आपल्या पुस्तकाचा तो काही विषय नाही. थोडक्यात एक गोष्ट या ठिकाणी नक्की लक्षात आली ती म्हणजे अचल म्हणजेच ज्याला इंग्रजीमध्ये इममुव्हबल प्रॉपर्टी असे म्हणतात. त्यामध्ये गुंतवणूक वाढू लागली. या गुंतवणुकीबरोबर त्यातील काही दोष देखील

कायद्याचे बोलुया!

श्रीनिवास भार्गवसम विसास,
वकील- उच्च न्यायालय व नोटरी-
भारत सरकार
धमणध्वनी- 9869080714.

समोर येऊ लागले. सोन्याच्या बाबतीत सोने हे कस लावून घेता येते तसे अन्य गुंतवणुकीच्या बाबतीत होत नाही यामुळेच या ठिकाणी प्रचंड प्रमाणात फसवणूक होऊ लागली. चुकीच्या ठिकाणी गुंतवणूक झाल्यास एका क्षणात होत्याचे नव्हेत होऊ लागले आणि या गुंतवणुकदारांच्या मनामध्ये आपली फसवणूक तर होणार नाही ना? ही धास्ती सतत

सर्च रिपोर्ट

PROPERTY TITLE SEARCH REPORT

जाणवू लागली. आता या 'इममुव्हबल प्रॉपर्टीमधील' हा दोष कसा दूर करायचा याबाबत विचार सुरू झाला आणि त्यातूनच जमिनीच्या वः अन्य मालमत्तांच्या मालकी हक्काचा शोध घेणे सुरू झाले. यालाच इंग्रजीमध्ये टायटल रिपोर्ट अथवा सर्च रिपोर्ट असे संबोधण्यात येऊ लागले.

सोन्याला जसा कस लावता येतो तद्वतच या मालकी हक्कांच्या शोधाचा कस लावून जर आपण मालमत्ता खरेदी केली तर आपली फसवणूक होणार नाही अशी भावना जागृत होऊ लागली आणि गेल्या काही वर्षात या मालकी हक्काच्या शोधाला म्हणजेच टायटल क्लिअरन्स रिपोर्टला अथवा सर्च रिपोर्टला अनन्य साधारण असे महत्त्व प्राप्त होऊ लागले. आता ही मालकी हक्काची संकल्पना कोणत्या तत्वावर आधारलेली म्हणूनच अचल मालमत्तेत गुंतवणूक करताना त्या अचल मालमत्तेच्या मालकी हक्कांचा शोध घेणे हे अतिशय महत्त्वाचे झाले आहे. जेव्हा बँका किंवा कोणत्याही आर्थिक व्यवहार करणाऱ्या संस्था या एखादे कर्ज प्रकरण मंजूर करतात त्यावेळी त्या संस्था देखील त्या मालमत्तेच्या मालकी हक्कांचा शोध घेतात आणि त्या मालकी हक्कांच्या शोधावर अथवा सर्च टायटल रिपोर्टच्या आधारावरच त्या एखादे कर्ज मंजूर करायचे किंवा नाही हे ठरवतात. त्यामुळे कर्ज बुडण्याचा धोका बहुतांशी कमी होतो. आणि अगदी एखाद्यावेळी कर्जदार दिवाळखोर झाल्यास या संस्थाना गहाण ठेवलेली मालमत्ता विकून आपण दिलेल्या कर्जाची परतफेड करून घेता येते.

या साऱ्या विवेचनावरून आपल्या एक गोष्ट निश्चितपणे लक्षात येईल की एखाद्या अचल मालमत्तेमध्ये गुंतवणूक करायची असली, एखादी अचल मालमत्ता खरेदी विक्री करायची असली अथवा ती गहाण टाकायची असली तर आपणाला सर्वप्रथम त्या अचल मालमत्तेच्या मालकी हक्कांचा शोध घेणे अतिशय जरूरीचे आहे. आणि हा शोध

कसा घ्यावा ही माहिती देखील असणे जरूरीचे आहे. म्हणूनच या पुस्तकात आपण एखाद्या अचल मालमत्तेच्या मालकी हक्कांचा शोध कसा घेतात म्हणजेच एखाद्या अचल मालमत्तेचे टायटल सर्टिफिकेट बनवताना कोणत्या गोष्टींची शहानिशा करावी लागते या साऱ्या गोष्टींची माहिती आपण या पुस्तकाच्याद्वारे करून घ्यायची आहे. आता हे शोध घेण्याचे अनेक प्रकार आहेत. त्यामुळेच आपणाला हा शोध नक्की कोणत्या मार्गाने घ्यायचा हे देखील माहिती असणे आवश्यक आहे.

आता एखाद्या प्रॉपर्टीचा सर्च रिपोर्ट अथवा टायटल क्लिअरन्स सर्टिफिकेट अथवा मालकी हक्कांचा शोध घ्यायचा असेल तर सर्वसामान्य माणसाच्या मनात अनेक प्रश्न उभे रहातात. यातील सगळ्यात महत्त्वाचा प्रश्न म्हणजे टायटल क्लिअरन्स सर्टिफिकेट, टायटल रिपोर्ट, सर्च रिपोर्ट अथवा मालकी हक्कांचा शोध घेणे या सर्व गोष्टी या एकच आहेत. याला नावे जरी वेगवेगळी असली तरी त्या सर्वांचा अर्थ तोच असतो तो म्हणजे त्या मालमत्तेच्या मालकी हक्कांचा शोध घेणे हा होय. आता हा शोध घेताना आपल्याला **काही गोष्टी निश्चित करून घ्याव्या लागतात त्या अशा-**

- १) शोध कोणत्या मालमत्तेचा घ्यायचा आहे? उदा. जमीन, घर, सदनिका, गाळा, दुकान, बेसमेंट इत्यादी ही गोष्ट निश्चित करून घेणे आवश्यक आहेत.
- २) शोध किती वर्षांचा घ्यायचा ? १३ वर्षे, ३० वर्षे, ६० वर्षे देखील आहे व विक्री, हक्क, कागद यास याबाद् इत्यादी.
- ३) शोध कोणत्या कार्यालयातून घेणे जास्त महत्त्वाचे आहे ? महसूल खाते, रजिस्टार ऑफीस, कंपनी ऑफीस, भागिदारी संस्था, नोंदणी कार्यालय इत्यादी.
- ४) शोध घेताना कोणती कोणती कागदपत्रे पाहायची ? आणि त्यावरून कसे अनुमान बांधायचे
- ५) शोध घेताना काही विसंगती आढळल्यास काय करायचे ?
- ६) शोध घेताना कोणत्या गोष्टीकडे कानाडोळा केला तरी चालेल ? या आणि या सारख्या अनेक गोष्टीकडे ध्यान देणे जरूरीचे असते आणि या शोध, रिपोर्टच्या आधारेच आपणाला शोधाची दिशा निश्चित करावी लागते म्हणूनच आजकाल या दस्तऐवजाला अनन्यसाधारण असे महत्त्व प्राप्त झालेले आहे. या सर्व गोष्टींमध्ये जर चूक झाली तर पुढचा सर्व रिपोर्ट अथवा टायटल सर्टिफिकेट देखील चुकीचे बनू शकते म्हणूनच या गोष्टी आपण काळजीपूर्वक पाहणे आवश्यक आहेत.

मग या सर्व गोष्टी कशा पाहण्यात, जमिनीचा शोध घेताना कोणत्या गोष्टीकडे लक्ष दिले पाहिजे. त्यावेळी कोणते कोणते कायदे लागू होतात या सर्वांची माहिती जर आपणाला असेल तर आपण सहजगत्या त्यातील उणीवा दाखवू शकतो. म्हणूनच हिंदू वारसा कायदा, कुळ कायदा, तुकडेबंदी कायदा, जमीन ताब्यात घेण्याविषयीचे सरकारचे अधिकार, मालकाला कोणत्या वैयक्तिक कायदा लागू होतो या सर्व गोष्टींचा उपायोह या

पुस्तकात केला आहे. या मूलभूत गोष्टींनंतर सदर मालमत्ता गहाण असल्यास त्याला कोणते कायदे लागू होतात, त्याचा सदर मालमत्तेच्या मालकी हक्कावर काय परिणाम होतो हे देखील आपण या पुस्तकातून पाहणार आहोत. याशिवाय ७/१२ मध्ये असणारे इतर हक्क, बोजे यांचा मालमत्तेच्या मालकीवर काय परिणाम होतो हे देखील आपण या पुस्तकातून समजवून घेणार आहोत.

आता सदर मालमत्तेच्या मालकी हक्कांची नीट नोंद झाली आहे की नाही हे देखील पाहणे जरूरीचे असते आणि म्हणूनच खरेदी विक्री, दत्तकविधान, गहाण खत, पोटगीचा बोजा, तारण, कुळ कायद्याचा हक्क, शासकीय बोजा, हक्क सोड पत्र, त्या अनुशंगाने बनवलेली कागदपत्रे नीट आहेत ना? त्याचा एकमेकाशी ताळमेळ लागतो की नाही या साऱ्या गोष्टी पाहणे महत्त्वाचे आहे आणि त्या कशा पाहण्यात याबद्दलची माहितीदेखील आपण या पुस्तकातून मिळवणार आहोत.

एखाद्या अचल मालमत्तेच्या मालकी हक्काचा शोध/सर्च रिपोर्ट / टायटल क्लिअरन्स बनवताना आपली नजर ही वाहन चालकासारखी असावी लागते. वाहन चालक म्हणजे ड्रायव्हर ड्रायव्हिंग करताना ज्याप्रमाणे गाडीचा वेग रस्त्यावरील खड्डे,

(पान १० वर)

गोकुळाष्टमी आणि दहीहंडी हे महाराष्ट्रात साजरे होणारे दोन लोकप्रिय सण आहेत. गोकुळाष्टमी, ज्याला श्रीकृष्ण जन्माष्टमी म्हणूनही ओळखले जाते, हा सण भगवान श्रीकृष्णाच्या जन्मदिनाच्या निमित्ताने साजरा केला जातो. दुसरीकडे, दहीहंडी हा सण कृष्णाच्या बालपणीच्या गोष्टींना उजागर करणारा आणि उत्सवाच्या आनंदात भर घालणारा एक खास कार्यक्रम आहे. ह्या दोन्ही सणांमध्ये आनंद आणि उत्सवाची पर्वणी तर असतेच, परंतु त्यासोबत काही फायदे, तोंटे आणि सावधगिरीचे उपाय देखील आवश्यक आहेत.

गोकुळाष्टमी आणि दहीहंडीचे फायदे

1. सांस्कृतिक एकात्मता:

- गोकुळाष्टमी: हा सण भारतातील सांस्कृतिक एकात्मतेचे प्रतीक आहे. कृष्णाच्या जन्माची कथा सांगणारा हा सण भारतीय संस्कृतीचा भाग असून, धार्मिक आणि सांस्कृतिक परंपरा जपण्यासाठी महत्त्वपूर्ण आहे.
- दहीहंडी: या उत्सवाच्या माध्यमातून सामाजिक एकात्मतेला वाव मिळतो. विविध समुदाय आणि वयोगटातील लोक एकत्र येतात, हे त्याच्या सामाजिक महत्वाचे उदाहरण आहे.

2. सामाजिक सहयोग:

- गोकुळाष्टमी: लोक विविध प्रकारे पूजेला सजवतात आणि धार्मिक कार्ये करतात, ज्यामुळे सामाजिक सहयोग व एकात्मता वाढते.
- दहीहंडी: ह्या उत्सवात 'गोविंदा' पथकांचा सहभाग असतो. या पथकांनी टाकलेल्या दहीहंडी उचलण्यासाठी विविध प्रकारच्या चढउतारांसाठी टीमवर्क आणि एकत्रित कामाचे महत्त्व दर्शवते.

3. आनंद व उत्साह:

- गोकुळाष्टमी: धार्मिक संप्रदायाच्या माध्यमातून भक्ती आणि समर्पणाचे भाव व्यक्त केले जातात. श्रीकृष्णाच्या दिव्य गुणांची ओळख करून देणारा हा उत्सव उत्साह आणि आनंदाच्या वातावरणात भर घालतो.

समाजभान

जगन घाणेकर,
घाटकोपर, मुंबई
संपर्क करा. ९६६४५९९७८०

दहीहंडी: हा सण आनंदाने भरलेला असतो. दहीहंडी फोडण्यासाठी तयार केलेले पिरॅमिड्स आणि नाचगाणे उत्सवात विविध रंग घालतात.

गोकुळाष्टमी आणि दहीहंडीचे तोंटे

• पर्यावरणीय प्रभाव:

- गोकुळाष्टमी: यामध्ये वापरण्यात येणारे मोठ्या

गोकुळाष्टमी आणि दहीहंडी: उत्सवाचे फायदे आणि तोंटे, तसेच सावधगिरीचे उपाय

प्रत्येक आई वडिलांचे आपल्या मुलावर जीवापाड प्रेम असते. खरंतर आपली मुले हीच आपली श्रीमंती असते. पूर्वी एका दाम्पत्याच्या पोटी दहा-बारा मुल असायची. घराच गोकुळ झालेले असायचं. एवढ्या मुलांचं खाणपिण, शिक्षण, हौसमौजू सहजगत्या पार पाडली जायची. मुलांच्या बालपणाचा आनंद त्यांना मनसोक्त लुट्ट दिला जायचा. एकमेकांच्या संवादाने घर गजबजून जायचं. नातवंड आजी आजोबांच्या मांडीवर बसून गाणी, गोष्टी ऐकत गाढ झोपी जायची. स्वतःच्या मुलामुलीने, नातवंडांनी एखादे यश मिळवले तरी त्याचा जल्लोष गावभर साजरा केला जायचा. आपुलकीची, समाधानाची घट्ट मिठी त्या दोघांच्यातील नाते अधिक घट्ट करायची.

काळ बदलला, माणस बदलली आणि मुलांकडे पाहण्याची दृष्टीही बदलली. मुलांच्या खांद्यावर अपेक्षांचे ओझे वाहून त्यांच्या बालपणाच्या आनंदाला जणू तिलांजली देऊ लागली. २-३ वर्षांचं मूल होत तेंव्हापासून त्याला ही शिकवणी, ती शिकवणी याच्यात अस अडकवून ठेवलं जात की, त्याच बालपण कोमेजून जात. 'लहानपण देगा देवा' अस कोणत्या संतांना वाटेल की नाही? कळत नाही. आजची लहान मुलांची परिस्थिती पाहून मुलाची बौद्धिक क्षमता, त्याची आवड- निवड, कष्ट करण्याची तयारी याकडे कानाडोळा करून आपल्या इच्छा, आपली स्वप्ने मुलावर कितीतरी पालक लादताना समाजात दिसत आहेत. त्यांच्या अपेक्षांच्या ओझ्याखाली दबून मुले मात्र झुरत झुरत जगत आहेत. प्रत्येक पालकाला असे वाटते आहे की, माझ्या मुला-मुलीने डॉक्टर, इंजिनियर, वकील बनावे. सर्व मुलांपेक्षा अधिक मार्क्स मिळवावेत. हे सर्व मुलाच्या मानसिकतेविरुद्ध तरी होत नाही ना? याचा विचार करायला कितीतरी पालक अजूनही विसरले आहेत. परिणामी नावडीचे क्षेत्र असल्याने फक्त पालकांच्या इच्छेखाली दबून गेल्याने त्याच चिंतेत

पालकांनो, मुलांना समजून घेताय ना?

मनाचिये गुंति...

सुभाष भाऊ चौपडे,
पाचल, ता. राजापूर.

कितीतरी मुलांनी आपली आयुष्य यात्रा संपवल्याची उदाहरणे आपल्या आजूबाजूला आपण पाहिली आहेत.

आपल्या पाल्याच्या बाबतीत असे काही होत नाही ना? तो जे शिकतो आहे त्यात त्याला आवड आहे ना? पालक म्हणून मी माझ्या मुलांवर संस्कार करायला कमी तरी पडत नाही ना? याचा विचार प्रत्येक पालकाने करणे गरजेचे आहे. मुलाच्या आवडीने त्याला शिकू द्या, त्याला प्रोत्साहन द्या, त्याला समजून घ्या. मग बघा तुमची स्वप्ने तुमचीच मुले सत्यात उतरवल्याशिवाय राहणार नाहीत.

ग्रीठ अवस्थेत पदार्पण करत असणाऱ्या आपल्या मुलीला आईने मैत्रिणीसारखे समजून घेण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे. वयानुसार तिच्या शरीरात होणारे बदल, मासिकपाळी याबाबतीत दिलखुलासपणे आणि विश्वासाने तिच्याशी गप्पा मारायला हव्यात. आपले मूल वाईट संगतीत नाही ना? वाईट सवयींच्या आहारी तरी जात नाही ना? याकडे पालकांनी लक्ष द्यायला हवे. मार्काचा फुगवटा

प्रमाणावर पॉलिथीनचे वस्त्र आणि प्लास्टिकचे बर्तन पर्यावरणासाठी हानिकारक असतात. प्लास्टिक प्रदूषणामुळे पर्यावरणाचे नुकसान होऊ शकते.

- दहीहंडी: मोठ्या प्रमाणात प्लास्टिकच्या पिशव्या, बुडवून टाकलेले खाद्यपदार्थ, आणि गडबडल्यामुळे वाढलेली गाडीतील ट्रॅफिक पर्यावरणाचे नुकसान करतात.
- सुरक्षा आणि आरोग्य:
  - गोकुळाष्टमी: पूजेतील गर्दी आणि उत्सवाचे विविध अयोजन सुरक्षिततेच्या दृष्टीने काही समस्या निर्माण करू शकतात. विशेषतः रात्रीच्या वेळेला विविध प्रकारच्या अपघातांची शक्यता असते.
  - दहीहंडी: पिरॅमिड्स उचलताना अपघात होण्याची शक्यता असते. त्याचप्रमाणे, उत्सवाच्या काळात गर्दीमुळे लोकांना धक्का लागण्याची किंवा इजा होण्याची शक्यता असते.
- सामाजिक गोंधळ:
  - गोकुळाष्टमी: प्रत्येक घरामध्ये पूजा करताना वर्तनाची विविध पद्धत असू शकते, जी कधी कधी भांडणे आणि गोंधळास कारणीभूत ठरते.
  - दहीहंडी: उत्सवाच्या काळात होणारी रस्त्यावरच्या गोंधळामुळे वाहतुकीत अडथळा येऊ शकतो आणि सार्वजनिक स्थळांवर अस्वच्छता पसरू शकते.

सावधगिरीचे उपाय

- पर्यावरणाची काळजी: प्लास्टिकच्या वस्तूंचा वापर टाळा. सजावट व पूजेसाठी नैसर्गिक वस्तूंचा वापर करा.
- सार्वजनिक ठिकाणी वावरणाऱ्यांना स्वच्छता आणि परिष्कृत वातावरण राखण्याची काळजी घ्या.
- सुरक्षा उपाय:
  - आयोजकांनी सुरक्षा नियमांचे पालन करणे आवश्यक आहे.
  - पिरॅमिड उचलणाऱ्या गोविंदा पथकांसाठी सुरक्षितता किट आणि वैद्यकीय सहाय्याची व्यवस्था असावी. तसेच, उत्सवाच्या ठिकाणी मोठ्या गर्दीपासून बचाव करण्यासाठी वाहतूक व्यवस्थेला नियंत्रित ठेवावे.

मिळावा म्हणून भीतीचे जोखड त्याच्या खांद्यावर देण्याचा प्रयत्न करू नका. ज्याने दिल्या चोची तोंच देईल चारा' यावर विश्वास ठेवूया. आपल्या म्हातारपणाची काठी, आपल्या जगण्याची उमेद, आपल्या आयुष्याचा अर्थ म्हणजे आपली मुल. मग पालक म्हणून आपण आपल्या मुलांना मनापासून समजून घ्यायलाच हवे.

मुले आपल्यापासून दुरावताना पाहून आज अनेक पालक तळमळताना मी पाहिले आहेत. स्वतःच्या आडमुठ्या स्वभावाने स्वतःच्या मुलांना गमावलेले पालकही पाहिलेले. हे जग खूप सुंदर आहे ते अजून सुंदर बनवता येऊ शकते यावर विश्वास ठेवून आपल्या मुलांना समजून घेऊया, त्यांना संस्कारी बनवूया, मुक्त आचार विचारांचे स्वातंत्र्य देऊन चांगला नागरिक घडवूया. पण यासाठी पालकांची मानसिकता असायला हवी. आपल्या मुलाची कोणाशी तुलना, कोणाशी ईर्ष्या करत बसण्यापेक्षा त्याला समजून घेऊया. बदलत्या जगात बदलत्या विचारसरणीला तोंड देण्यास आपल्या मुलांना सक्षम करूया. बघा पटतंय ना? तुम्ही तरी तुमच्या पाल्याला समजून घेताय ना? म्हणूनच मला विचारावेसे वाटले की पालकांनो, मुलांना समजून घेताय ना?

(मागील भागावरून उर्वरित पुढील भाग)

मानवाच्या शरीराचे व शरीरात चालणाऱ्या जैविक आणि रासायनिक क्रियांचे संरक्षण व्हावे, संतुलन राहावे यासाठी त्रिकालज्ञानी ऋषीमुनींनी महत्प्रयासाने वास्तुशास्त्राची निर्मिती केलेली आहे हे आपण मागील भागात जाणले. अर्थात वास्तुशास्त्र हे भव्य, उत्कृष्ट असे तंत्र (super technic) आहे. शिव आणि शक्ति म्हणजेच प्राणिक ऊर्जा आणि जैविक ऊर्जा यांच्या संगमातून वास्तुशास्त्राचे तंत्र सिद्ध होत असते. यामुळे वास्तुशास्त्र ही द्वैतऊर्जा प्रवाह पद्धति (two energy stream theory) ठरते. यात तत्व आणि ऊर्जा या दोघांनाही सारखेच महत्त्व दिले गेले आहे.

वास्तुशास्त्रानुसार घराच्या पायाभूत क्षेत्राचे एकूण ९ सारखे भाग केले जातात. यातील मधला भाग हा 'ब्रह्मस्थान' असते व उरलेले बाहेरील ८ भाग हे पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर या ४ मुख्य दिशा व आग्नेय, नैऋत्य, वायव्य, ईशान्य या चार उपदिशा अशा आठ दिशांशी संबंधित असतात. वास्तुक्षेत्राचे हे जे नऊ भाग आहेत त्या प्रत्येक भागाचे पुन्हा नऊ भाग केले असता एकूण वास्तुक्षेत्राचे ९x९=८१ भाग होत असतात. प्रत्येक भागावर त्या त्या दिशेशी संबंधित देवतेचे आधिपत्य असते. हे सर्व भाग मिळून 'वास्तुपुरुष मंडळ' होते. प्रत्येक दिशेची 'अंग देवता' ही त्या दिशेच्या चौकोनाच्या व पदाच्या मधल्या भागात असते. त्या भोवतीच्या आठ पदांमध्ये 'आवरण देवता' वास्तव्य करतात. त्याबाहेर त्या त्या दिशेच्या 'विक्षेप देवतांचे' वास्तव्य असते. वास्तूत राहणाऱ्यांच्या सुखासाठी शास्त्रानुसार उपाय करीत असताना ग्रहतत्व आणि ऊर्जांचा उपयोग केला जातो. वास्तुशास्त्रानुसार सुचवण्यात येणाऱ्या उपायांमध्ये 'वास्तुदोषाचे योग्य निदान करून अंग देवतांना 'बल' प्राप्त करून देवून त्यांच्याशी आवरण देवतांना 'जोडणारे' आणि 'विक्षेप देवतांना' हटविणारे 'उपाय' तज्ज्ञांकडून सुचवले जातात. या उपायांनी योग्य तत्त्वाची जोड दिल्यामुळे अंगदेवतेला बळ प्राप्त होते आणि योग्य ऊर्जेच्या प्रवाहामुळे आवरणदेवता अंगदेवतेशी जोडल्या जातात आणि या सुसंगतीच्या साधण्याने वास्तूमध्ये अर्थात घरांमध्ये, भावनांमध्ये सुखाला बाधक, मारक अशी अनिष्टता, अरिष्टता निर्माण करणाऱ्या विक्षेप देवतांना वास्तूपासून दूर सारता येते. असे घडल्याने वास्तूत सुख, शांती, समाधान लाभताना अनुभवास येते. 'प्राण आणि श्वास' ही जशी योगशास्त्रातील प्रमुख तत्त्वे आहेत तशीच 'भूमी आणि आकाश' ही वास्तुशास्त्रातील प्रमुख तत्त्वे आहेत. अर्थात मातीच्या वस्तूंचे आपल्या जीवनात फार महत्त्व आहे. आज मात्र मातीच्या

वस्तूऐवजी प्लास्टिकच्या, फायबरच्या वस्तूंचा उपयोग सर्रास केला जातो. जेवणासाठी मातीची भांडी पूर्वी वापरली जात. दिव्यासाठी मातीच्या पणतीचा उपयोग होत असे. वास्तूत अशी पर्यावरण पूरक उपयोगिता साधल्यास अतिउत्तम. खरे तर मातीच्या चुली, लाकडांचे सर्पण, वरच्या दिशेला धुराड्यातून धुराचा निक्षेप या बाबी आचरणयोग्य व पर्यावरणपूरक आहेत ज्या वास्तूमध्ये पृथ्वी तत्त्वाची, वायु तत्त्वाची आणि अग्नी तत्त्वाची सुयोग्य नांदी करवितात. गोमूत्र आणि गोमय (शेण) यांचे सारवण, संमार्जन वास्तूत वावरताना भूमी आणि शरीर यांमध्ये विद्युत रोधकता साधत असल्यामुळे शरीरातील विद्युतऊर्जा ही जमिनीत जाऊन शरीर निर्बल, अशक्त होण्यापासून बचाव होतो. ग्रह, तत्व, दिशा, देवता व ऊर्जा या पाचही गोष्टींची स्पंदने भूमीच्या

आध्यात्मिक वास्तुशास्त्र

अध्यात्म

ज्योतिर्विद उदय दुदबडकर,
बुरबावडे- देवगड
मो.८३९००५३९८४

॥ श्री कालार्पणमस्तु ॥

(अपेक्षाचे मिस्टर, मुलगा, आई बाबांबरोबर फिरायला निघाले होते आणि... पुढे काय झाले)

तिला तीन वर्षांपूर्वी घडलेल्या जीवघेणा प्रसंगा बदल बोलताना सुद्धा इतका त्रास होत होता.

"गाडीने आम्ही दरीत कोसळलो... आत्तापर्यंत केवळ पिक्चर नाहीतर सिरीयल मध्ये पहात असलेली घटना प्रत्यक्ष आमच्या बाबत घडतेय. ह्याची विचित्र जाणीव होईपर्यंत आम्ही जवळजवळ पन्नास - पंचावन्न फूट खाली अक्षरशः जणू अधान्तरी गाडीत अडकलो होतो.

मिलिंदला(नवरा) पहिली शुद्ध येताच त्याने हर्षच्या माझ्या मुलाच्या सहाय्याने कसेबसे आम्हाला बाहेर काढले. काहीही सुचत नव्हते. झालेल्या घटनेने आम्ही सगळेच हादरलेले होतो. जखमी झालो होतो. मिलिंदला मदत करावी म्हणून उभं राहायचा प्रयत्न करताच माझ्या पायापासून मस्तकात इतकी जबरदस्त कळ गेली की मी काहीच करू शकत नाही ह्याची प्रकर्षने जाणीव झाली. तरीही आपल्या बरोबर आई बाबा आहेत. त्यांना सावरून आपल्याला ह्यातून बाहेर पडायचं आहे ह्या जाणीवेने सतत एकमेकांना सावरत होतो.

आईबाबांच्या पुण्याईमुळे म्हणा किंवा स्वामींच्या कृपेने म्हणा... ३० /४० फूट खालून जाणाऱ्या गाडीला आमच्या हाका आणि हातवारे समजले. कोणीतरी मदतीसाठी येत होतं. आम्हाला त्यातल्या त्यात धीर आला. त्यांनीही ताबडतोब मदतीसाठी लोकांना बोलावून आणलं. हेच ते माणसातले देवपण ! डोंगरात

तिचा गौरव

चित्रा अविनाश नानिवडेकर,
सफाळे-पालघर.
मो. 9969669523

नियती नावाची अचाट शक्ती.

(अपेक्षा विडकर)(भाग दोन)

तात्पुरत्या पायऱ्या करत आमच्यापर्यंत मदतीसाठी पोचणारी माणसं. बाबांना आणि अत्यंत जखमी असणाऱ्या मला, आईला हळुवारपणे उचलून डोंगरावरून खाली आणणारे त्याक्षणी आम्हाला ते जणू देवदूतच वाटले. त्यांच्या ऋणात आम्ही कायमच राहू.

अर्थात जगात माणुसकी बरोबर काही दुष्ट प्रवृत्तीही असतात. ह्याचा सुधा अनुभव लगेचच आला. यात काही माणसे अशीही होतीच. एकाने हर्ष चा माझ्या मुलाचा महागडा फोन, आमचं इतर समान पळवण्याचा प्रयत्न केला. कसबसं स्वतःला सावरत सामान जमवत आम्ही त्या माणसांच्या मदतीने खाली येत होतो. काळजी एकच होती की सगळी सुखरूप हॉस्पिटल पर्यंत जाऊदे. आईचा मोबाईल मात्र आम्ही वाचवू शकलो नाही. अर्थात पुढे जे घडले त्यापुढे हे क्षुल्लक होते. "लवासा" ... नांव मोठं पण... सांगायला आज सुद्धा संताप आणि चीड येते की इतके मोठे, सुंदर, महागडे आणि फेमस हिल स्टेशन... पण

मेडिकल फॅसिलिटीच्या नावावर रिकामे हॉस्पिटल आहे. साधी अॅम्बुलन्सची सोय नाही. आज आठवण झाली तरी चीड येते. वाटतं ह्या धन दांडग्यांना काय अमरपट्टा मिळाला का? की ह्यांना इथे मेडिकल मदतीची कधी गरजच पडणार नाही?

लोकांच्या बोलण्यातून 45 मिनिटांवर ट्रॉमा सेंटर असल्याचं कळलं. तिथे जाण्यासाठी ऍम्बुलन्स मिळायलाच आम्हाला तासभर लागला. आली ती मेटाडोर ऍम्बुलन्स. ज्यात एकच स्ट्रॅचर. मिलिंदला प्रश्नच पडला ह्यात आई, बाबा आणि अवघे अंग खिळाखिळे झालेली मी? त्यात सामान, कसं काय करायचं. शेवटी बाबा आणि हर्ष ह्यांना अघघातस्थळी ठेवायचा निर्णय घेऊन कशीबशी मी बेंगलावर बसले. ट्रॉमा सेंटर चा रस्ता इतका खडकाळ होता की हाडं अक्षरशः ठणकत होती.

कोणतीही मेडिकल मदत किमान ४५ मिनिटांच्या खराब रस्त्यांतरच मिळते. माझी ही अवस्था तर आईवर काय बितलं असेल ह्या कल्पनेने आम्ही जास्तच हादरलो. ट्रॉमा सेंटर मध्ये आशेने आलो. पण इकडे प्रशिक्षित स्टाफ नाही.सलाईन, इंजेक्शन भरमसाठ औषधं लिहून आणायला लावली. आईची तब्येत जास्तच बिघडायला लागली. ते टेन्शन आणि तिकडे नुकतेच मिस्रडे फुटलेला माझा मुलगा वयस्कर, जखमी आजोबांना कसा पाहील ही काळजी. पण म्हणतात ना परिस्थिती माणसाला कणखर बनवते. त्याने ऍम्बुलन्स येत नाही म्हणताना उबर मागवली. डबल भाडं भरून एकदाचा सेंटर ला पोहचला. पण एवढ्याने काय होणार होते?

पण ही लढाई इथेच संपली नव्हती.....

सोनेरी दुनिया

श्री. श्रीराम शेटये.
नालासोपारा.

अभिनयाचा 'विजय' हरपला...!

मराठी चित्रपट सृष्टीतील एक प्रतिभावंत कलाकार रंगभूमी, टी.व्ही. मालिका, चित्रपट या सर्वच क्षेत्रात सातत्याने अभिनय करून १९८० ते १९९० याकाळात मराठी चित्रपट सृष्टीतील दिग्गज अभिनेत्यासोबत मराठी चित्रपट सृष्टीतील जणू दुसऱ्या फळीतील फलंदाजाप्रमाणे अभिनयाची आतिशबाजी करणारे अभिनय सम्राट विजय कदम काळाच्या पडद्याआड गेले.

एक महिन्यापूर्वी त्यांची मुलाखत पाहिली होती. त्यावेळी लाडक्या अभिनेत्याच्या आजारपण याबाबत समजले. वर्षभराच्या आजारपणातून सावरून पुन्हा एकदा मनोरंजन करण्यासाठी रंगभूमी, टी.वी., चित्रपट सृष्टीच्या कलाक्षेत्रात परततील अशी आशा पल्लवीत झाली होती तोच धक्कादायक निधनाची बातमी येऊन थडकली. कीर्तीतरी अभिनेते आहेत पण आमच्या बालपणात विजयदादांच्या अभिनयाचे आम्ही चाहते होते.

विशेषतः 'गोट्या', 'दूरदूर' 'होळी रे होळी' या मालिकेतील त्यांचा अभिनय आमचं बालपण कलाक्षेत्रात रुची निर्माण करून गेले. त्यांच्या अचानक जाण्याने मनाला नाहक अनामिक हुरहुर लागली. 'राजाने वाजवला बाजा' या चित्रपटातील प्रतिभासंपन्न अभिनय पाहून विजय कदम यांच्या अभिनयाची खरी ताकद प्रेक्षकांना भावली. आमचे बालपण त्यांच्या अभिनयाने समृद्ध झाले होते.

नव्वदीच्या दशकातील मराठी चित्रपट सृष्टीत सदाबहार अभिनेता विजय कदम. दूरदर्शनवर 'होळी रे होळी' मालिका असायची. विजय कदम यांचा लाजवाब अभिनय पाहायला मिळायचा. लक्ष्मीकांत बेर्डे, अशोक सराफ या दिग्गज अभिनेत्यासोबत अभिनेते म्हणून विजय कदम, विजय चव्हाण, अविनाश खर्सीकर हे सुद्धा तितक्याच दमदार अभिनयाने जनसामान्यांच्या मनावर अधिराज्य गाजवत होते. विजय कदम यांचा सहज सुंदर अभिनय असायचा. 'ऑवॉर्ड सोहळ्यात सहभागी होऊन वगनाट्यात दमदार अभिनयाने एक वेगळाच ठसा उमटवायचे. 'आबुराव व बाबुराव' या व्यक्तीरेखा हास्याचा कल्लोळ निर्माण करायचे. विजय कदम यांचा हजरजबाबी आणि प्रसंगनिष्ठ विनोद म्हणजे प्रत्येक सोहळ्यात तडका असायचा. नायक म्हणून मोजक्याच भूमिका केल्या असल्यातरी 'हळद रुसली कुंकू हसलं' या चित्रपटातील सहज सुंदर साध्याभोळ्या पण लक्षवेधी भूमिका करून अपंग नायक लाजवाबच साकारला होता.

'विच्छा माझी पुरी करा' वसंत सबनीस यांची अजरामर कलाकृती दादा कोंडके यांनी सर्वोच्च शिखरावर नेऊन ठेवली होते ते नाटक नंतर विजय कदम तितक्याच ताकदीने सादर करत होते. विजय कदम हे नाव मराठी चित्रपट सृष्टीत एक 'माईलस्टोन' ठरले होते.

कोकणाने चित्रपट सृष्टीत अनेक प्रतिभावंत कलाकार दिले. त्यात विजय कदम हे एक कोकणचे खणखणीत नाणे होते. अलिकडच्या काळात विजय कदम आजारपणामुळे कलाक्षेत्रातून दूर होते. पण विजय कदम जनसामान्यांच्या मनात मात्र कायमच होते. त्यांच्या अभिनयात हुल्लडबाजी, अतातायीपणा नसायचा. ओढून ताणून विनोद निर्माण करणा-या आजच्या कलाकारांपेक्षा जिवंत अभिनयाचा बाज होता. ते छोटीशी भूमिका करत असले तरी ती भूमिका ते जगत होते, ती व्यक्तीरेखा ते अभिनयाच्या जोरावर अनुभवायचे.

निसर्ग वाचवूया...!

प्रा. के. एस. शिरवडे,
दापोली.

चराचराती, कणाकणामध्ये
अगाध लीला तुझी पाहतो !
दिव्य तुझ्या त्या दृश्य रूपाला
निसर्ग असे नाव लावतो !!

मित्रांनो!! "वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे" म्हणणाऱ्या संत तुकोबारायांचे आपण वंशज...! ही जमीन, हे आकाश, हे पर्वत, हे पाणी, हे पशुपक्षी, ही सुंदर फुलपाखरे, ही वाऱ्यावर डोलणारी फुलझाडे, आणि साऱ्यांना ऊर्जा देणारा तो तेजस्वी सूर्य, हे सारं सारं जैविक व अजैविक घटक मिळून तयार होणारा हा सुंदर असा निसर्ग, त्या परमेश्वराने आपलं जगणं सुंदर व्हावं म्हणून निर्माण केला आहे, त्या परमेश्वराचे आपण खूप खूप आभार मानले पाहिजे..!

जगांत मला अनेक नाती असली तरी, निसर्ग माझा सखा आहे, सखा म्हणजे जवळचा मित्र अगदी कृष्ण अर्जुनासारखा..! पूर्वीचा मानव निसर्गाचा सखा होता, तो निसर्गावर जिवापाड प्रेम करत होता, आपले सण समारंभ सारे निसर्गाला गृहीत धरून साजरे करत होता आणि आजही आपण तेच उत्सव तेच सण निसर्गाला सखा मानूनच साजरे करीत आहोत..!

मला वाटतं निसर्ग हा एक दानशूर कर्ण आहे. अगदी कर्णप्रमानेच निसर्गही त्यांच्या जवळ जे जे आहे, ते आपल्याला निस्वार्थपणे भरभरून देत आहे..! या निसर्गातील वृक्ष तर आपले उपकार कर्तेच आहेत..! सर्वच वृक्ष वेळी त्यांच्या अन्न तयार करण्याच्या प्रक्रियेमध्ये, (फोटोसिंथेसिस क्रियेमध्ये) हवेतील कार्बन डाय-ऑक्साइड शोषून घेतात व बदल्यात परत ते हवेत ऑक्सिजन सोडतात..! जो मानवाला जगण्यासाठी आवश्यक असतो..!

तसेच हे सारे वृक्षवेळी, श्वसन (रेस्पिरेशन) व प्रकाश संश्लेषण, (फोटोसिंथेसिस) या दोन्ही क्रियेतून पर्यावरणातील O2 आणि CO2 चे संतुलन ठेवतात..! तसेच या वृक्षवेळी पासून आपल्याला व पशु पक्षांना लागणारे जीवन उपयोगी वस्तू मिळतात, उदाहरणार्थ अन्न, औषध, कापड, कागद, मध, डिक, व वेगवेगळ्या उद्योग धंद्यासाठी लागणारे रॉ मटेरियल इत्यादी. तसेच या वनस्पतींच्या बाष्प उत्सर्जन (ट्रान्स्पिरेशन) क्रियेमुळे हवेतले तापमान व गारवा कायम टिकून राहते याशिवाय या वनस्पतीमुळे ओझोन वायु तयार होतो, व त्यामुळे सूर्याच्या अतिनील किरणापासून आपले संरक्षण होते..! म्हणूनच आपल्या निसर्गामध्ये झाडांचे पर्यायाने जंगलांचे महत्त्व अधिक महत्त्वाचे आहे..! त्यासाठी समाजातील प्रत्येक नागरिकाने झाडांचे महत्त्व ओळखून कुठेही जंगल तोड होणार नाही याकडे लक्ष दिले पाहिजे..!

नॅशनल फॉरिस्ट पॉलिसी नुसार, निसर्गाचे पर्यावरण संतुलन राखण्यासाठी, एकूण भौगोलिक क्षेत्राच्या 33% वनाच्छादन असायला पाहिजेत ! आपल्या देशाच्या भौगोलिक क्षेत्राच्या एकूण वनाच्छादित क्षेत्र 24.39 % आहे. आपला महाराष्ट्रातील एकूण वनाच्छादित क्षेत्र 20.10 % इतके आहे. म्हणजेच पर्यावरणाचे संतुलन राखण्यासाठी, आपल्याला 33% इतकं वनाच्छादन करण्याची गरज आहे..!

यासाठी आपल्याला लोक चळवळीतून झाडे लावा झाडे जगवा, पाणी आडवा पाणी जिरवा, सारखे उपक्रम राबवले पाहिजेत.. या उपक्रमाच्या संदर्भात, सुप्रसिद्ध सिनेअभिनेते सयाजी शिंदे, राबवत असलेल्या "सह्याद्री देवराई संस्थेच्या" माध्यमातून त्यांनी महाराष्ट्रभर 40 संस्था स्थापन करून, दहा लाखांच्या वर झाडे लावून त्यांनी ती लोक सहभागातून जगवली आहेत..! त्यांनी पारंपारिक सावली देणारी झाडे वड, पिंपळ, उंबर, पळस, काटेसावर, पांगेरा यासारख्या रस्ता रुंदीकरणामध्ये तोडलेल्या झाडांना पुनर्जीवित केले आहे! त्यांनी अलीकडेच "वृक्ष प्रसाद योजना" नावाचा नवीन उपक्रम सुरू केला आहे..! यामध्ये सिद्धिविनायक, महालक्ष्मी, दगडूशेत हलवाई गणपती, यासारख्या मोठ्या मंदिरामध्ये लोक भक्ती भवानी जातात, अभिषेक करतात व आता त्यांना प्रसाद म्हणून झाडाचे रोप दिले जाते व ते भक्तगण देवाचा प्रसाद म्हणून ते श्रद्धेने व भक्तीभावाने वाढवतात..!

वरील प्रमाणेच.. सिनेस्टार आमिर खान व किरण राव यांची "पाणी फाउंडेशन संस्था", किंवा सिनेस्टार नाना पाटेकर व मकरंद अनासपुरे यांची "नाम फाउंडेशन" ह्या दोन्ही संस्था लोक चळवळीतून निसर्ग संवर्धनाचे काम जोमाने करीत आहेत..! आपणही आपल्या वैयक्तिक पातळीवर, वरील संस्थानी सुरू केलेल्या निसर्ग संवर्धनाचे कामाचे अनुकरण केले पाहिजे ..! आपणही आपल्या नेहमीच्या आयुष्यात जगताना, कांही गोष्टी करू शकतो, उदाहरणार्थ - वर्षाला प्रत्येकाने आपल्या वाढदिनी एक तरी झाड लावून ते जगवण्याचा प्रयत्न केला पाहिजे..! मी प्लास्टिकचा कचरा करणार नाही..! माझ्या भोवतालचा परिसर, मी स्वच्छ ठेवीन..! माझ्या घराच्या परिसरात रेन हार्वेस्टिंग करेन..! अशी प्रतिज्ञा आपल्या पातळीवर सर्वांनी केली पाहिजे..! त्याच प्रमाणे सरकारनेही जंगलतोड होणार नाही..! तसेच नागरिकीकरण व औद्योगिकीकरण वरती निर्बंध लादले पाहिजेत..! पाणी प्रदूषण व हवेचे प्रदूषण होणार नाही याकडेही सरकारने गांभीर्याने लक्ष दिले पाहिजे..!

....वरील सर्व गोष्टीकडे आपण एक जबाबदार नागरिक म्हणून गांभीर्याने पाहिले पाहिजे व सक्रिय असले पाहिजे..! अन्यथा आपल्या पुढील पिढीला पुस्तकातून हिरवागार निसर्ग दाखवण्याची वेळ आपल्यावर येऊ शकते..!

दरवर्षी 28 जुलै हा "जागतिक निसर्ग संवर्धन दिन" म्हणून साजरा केला जातो. मित्रांनो..! फक्त त्याच दिवशी निसर्ग संवर्धनाचे गोडवे गाऊन थांबू नका..! तर या दिवशी प्रत्येकाने, "निसर्ग वाचवूया" अशी प्रतिज्ञा करू यां..! तसेच या प्रतिज्ञेची ज्योत, आपल्या हृदयात कायम, सतत तेवत ठेवूया..! असे झाले तरच, हा निसर्ग कायम स्वरूपी सदाहरित व सदाबहार राहील..!

या लेखाला पूर्णविराम देण्यापूर्वी, मला असे म्हणावसे वाटते की...

वृक्ष, प्राणी, पक्षी
आहेत वसुंधरेचे प्राण..!
करूया त्यांचे रक्षण
राखू निसर्गाची शान.....!

सरकारी योजना/नोकरी

महाराष्ट्र सरकार 12वी पास योजना 2024

राज्यातील मुलांसाठी महाराष्ट्र शासनाने 12वी पास योजना सुरू केली आहे. मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी १७ जुलै रोजी या विशेष उपक्रमाची घोषणा केली. तरुणांना मदत करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने हा उपक्रम सुरू केला आहे. या योजनेअंतर्गत 12 वी पर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केलेल्या पुरुष विद्यार्थ्यांना 6,000 रुपये मासिक लाभ आहेत. आगामी विधानसभा निवडणुकीच्या पार्श्वभूमीवर मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी मंगळवारी पंढरपूरमध्ये या प्रकल्पाची घोषणा केली. महाराष्ट्र सरकार 12वी पास योजना युवकांना बेरोजगारी टाळण्यास मदत करण्यासाठी त्यांना आर्थिक सहाय्य प्रदान करेल

महाराष्ट्र सरकारची १२वी पास योजना काय आहे?

महाराष्ट्र सरकार 12वी पास योजना हा एक नवीन उपक्रम आहे ज्याची घोषणा मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी केली आहे. या योजनेचे उद्दिष्ट हे आहे की ज्यांनी शिक्षण पूर्ण केले आहे अशा तरुणांना नोकरी न देता त्यांना मदत करणे. त्यातून त्यांना मासिक आर्थिक मदत मिळते. महाराष्ट्रातील बेरोजगार तरुण जे काही शैक्षणिक आवश्यकता पूर्ण करतात ते या योजनेअंतर्गत मासिक रोख मदतीसाठी पात्र आहेत. 12वी इयत्तेची परीक्षा यशस्वीरीत्या पूर्ण करणाऱ्यांना महिन्याला 6000 रुपये मिळतील. डिप्लोमा धारक रुपये 8,000 च्या मासिक पगारासाठी पात्र आहेत. या तरुणांना आर्थिक पाठबळ देऊन, त्यांना स्वावलंबी आणि स्थिर होण्यासाठी मदत करण्याचा मानस आहे.

महाराष्ट्र शासनाच्या 12वी पास योजनेचे उद्दिष्ट

महाराष्ट्र शासनाच्या 12 वी पास योजनेचा मुख्य उद्देश राज्यातील युवक आणि विद्यार्थ्यांना मोफत व्यावसायिक प्रशिक्षण देणे हा आहे. तरुण विद्यार्थ्यांना पुढील शिक्षणासाठी निधीही उपलब्ध करून दिला पाहिजे. संपूर्ण प्रशिक्षण कार्यक्रमादरम्यान, हा निधी सहभागींना रोजगार शोधण्यात मदत करण्यासाठी आणि त्यांना स्वतःचा व्यवसाय सुरू करण्यासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी प्रदान केला जाईल. त्यामुळे लाभार्थ्यांची राहणीमान आणि आर्थिक परिस्थिती सुधारेल. शिवाय, राज्यातील बेरोजगारीचा दर कमी होईल. हा उपक्रम राज्यातील तरुणांचा विकास सुनिश्चित करेल आणि त्यांना उज्वल भविष्य प्रदान करेल, त्यांना त्यांच्या व्यवसायात यशस्वी होण्यास सक्षम करेल. हा कार्यक्रम महाराष्ट्रातील बेरोजगारी दर कमी करण्यास मदत करेल.

महाराष्ट्र शासनाच्या 12वी उत्तीर्ण योजनेची प्रमुख वैशिष्ट्ये

योजनेचे नाव - --महाराष्ट्र शासनाची १२वी पास योजना

महाराष्ट्र सरकार - यांनी सुरू केले
लाभार्थी - राज्यातील तरुण

वस्तुनिष्ठ - युवकांना मोफत कौशल्य प्रशिक्षण देणे

अर्ज प्रक्रिया - ऑनलाइन

अधिकृत संकेतस्थळ
<https://rojgar.mahaswayam.gov.in/#/home/index>

पात्रता निकष

- या योजनेच्या फायद्यासाठी पात्र ठरण्यासाठी अर्जदार हा मूळचा महाराष्ट्र राज्याचा असणे आवश्यक आहे.
- ही योजना फक्त महाराष्ट्र राज्यात राहणारे विद्यार्थी किंवा तरुणांसाठी उपलब्ध असेल.
- उमेदवाराचे वय 18 ते 35 वर्षे असावे.
- शिक्षणासाठी डिप्लोमा, पदवी किंवा किमान 12 वी पास असणे आवश्यक आहे.
- या कार्यक्रमासाठी फक्त राज्यातील बेरोजगार मुलेच पात्र असतील.
- आधार कार्ड आणि अर्जदाराचे बँक खाते जोडणे आवश्यक आहे.

महाराष्ट्र शासनाच्या 12वी पास योजनेचे लाभ

- तरुणांना मदत करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने हा उपक्रम सुरू केला आहे. या योजनेअंतर्गत 12 वी पर्यंतचे शिक्षण पूर्ण केलेल्या पुरुष विद्यार्थ्यांना 6,000 रुपये मासिक लाभ आहेत.
- ही रोख रक्कम सहभागींना काम शोधण्यात मदत करण्यासाठी आणि प्रशिक्षण कार्यक्रमादरम्यान त्यांचे उद्योग सुरू करण्यासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी उपलब्ध असेल.
- त्यामुळे प्राप्तकर्त्यांची आर्थिक स्थिती आणि राहणीमान चांगले होईल. राज्यातील बेरोजगारीचा दरही कमी होईल.
- या कार्यक्रमाच्या पाठिंब्याने राज्यातील तरुणांचा विकास होऊन त्यांना त्यांच्या करिअरमध्ये उत्कृष्ट कामगिरी करता येईल, असे चांगले भविष्य मिळेल.
- या योजनेमुळे महाराष्ट्रातील बेरोजगारीचा दर कमी होण्यास मदत होणार आहे.

आवश्यक कागदपत्रे

- आधार कार्ड
- पत्त्याचा पुरावा
- वय प्रमाणपत्र
- चालक परवाना
- शैक्षणिक पात्रता प्रमाणपत्र
- मोबाईल नंबर
- पासपोर्ट आकाराचे छायाचित्र
- बँक खाते पासबुक

मासिक स्टायपेंड तपशील

शैक्षणिक पात्रता	प्रति महिना स्टायपेंड
12 वी पास	६,०००/-
आयटीआय / डिप्लोमा	८,०००/-
पदवी / पदव्युत्तर	-10,000/-

लाभार्थीची निवड

- लाभार्थीची निवड त्यांच्या शैक्षणिक पात्रतेच्या आधारे केली जाईल.
- निवडीसाठी उत्पन्नाचा निकषही निकष म्हणून घेतला जाईल.

महाराष्ट्र सरकार 12वी पास योजना 2024 ऑनलाईन अर्ज करा

महाराष्ट्र शासनाच्या 12वी पास योजनेसाठी ऑनलाईन अर्ज करण्यासाठी तुम्ही खाली दिलेल्या स्टेप्स फॉलो करा:

पायरी 1: तुम्ही प्रथम महाराष्ट्र सरकारच्या 12वी पास योजनेसाठी लॉग इन करणे आवश्यक आहे. यानंतर, वेबसाइटचे मुख्य पृष्ठ तुम्हाला दिसेल.

पायरी 2: तुम्ही वेबसाइटच्या होम पेजवर "नवीन वापरकर्ता नोंदणी" पर्याय निवडणे आवश्यक आहे.

पायरी 3: तुम्ही क्लिक केल्यानंतर अर्ज तुमच्यासमोर दिसेल.

चरण 4: विनंती केलेल्या सर्व माहितीसह अर्जाचा फॉर्म पूर्णपणे भरण्याची जबाबदारी आता तुमची आहे.

पायरी 5: त्यानंतर तुम्हाला आवश्यक फाइल्स अपलोड कराव्या लागतील. शेवटी, तुम्हाला "सबमिट" बटण निवडण्याची आवश्यकता आहे.

पायरी 6: महाराष्ट्र 12 वी पास स्कीम 2024 साठी तुमचा अर्ज अशा प्रकारे पूर्ण होईल.

लॉगिन करा महाराष्ट्र सरकार 12वी पास योजना

पायरी 1: प्रथम, महाराष्ट्र 12वी पास योजनेवर जा

पायरी 2: तुम्हाला मुख्यपृष्ठ सादर केले जाईल. आता लॉगिन लिंक वर क्लिक करा.

पायरी 3: लॉगिन क्रेडेंशियल्स तुमचे वापरकर्तानाव आणि पासवर्ड आणि सर्व तपशील योग्यरित्या भरा.

चरण 4: नंतर सबमिट वर क्लिक करा आणि तुम्ही लॉग इन कराल.

संपर्काची माहिती

- फोन नंबर:- 1800120

हात पाय पसरतत हयते....

सिजन नसताना गाडयांका गर्दी कसली जाना कोन... अमला गर्दैत रिगत रिगत बडबडी होता.

"भाभीजी तनीक आरामसे चढिये, धक्का मुक्की काहे करत हो..." यका मानसान अमल्याक बगीत हुतल्यान... अमल्याक राग इलो.

"रे मेल्या... तिया आमच्या कोकणात मराक जातस काय...? तुज्या गावाक जा मरे... हय मुंबैत हात पाय पसरलास आता कोकणात काय तुझ्या बापाशीन वाडुन ठेयला काय...?" अमला त्याका बोलत चार मानसांका ढकलीत ट्रेनीत चडला... अमल्याचो घो पाठसून बॅग घेवन भुतुर रिगलो. शिटीर बसाचो काय इशयच नाय होतो. सगळी गाडी फुल्ल होती. खालते बसाक पलास्टिकचे पिथ्ये अमल्याच्या घोवान घेतलेले. ते काढून तो दोन शिटीच्या मदी जागा करी होतो. अमला बाजूच्या मानसाक जागा इचारी होता.

"नही नही... यहा मेरा भाय बैठा है..." त्या मानसान उत्तर दिल्यान तसा अमला दात डोळे चावत खालते बसला. घो बाजूक बसान बॅग बुडी ढकलूक बगी होतो. तसो तोच मगासचो मानूस आरडाक लागलो.

"यहा मत रखी... जगह नही है... मेरे भाय की बॅग रखनी है..." त्या मानसाक परत बोलताना बगून अमल्यान गाळी घालूक सुरू केले. तितक्यात चढताना भाभीजी हुनारो थय इलो. यवन त्या मानसान जागा ठेयल्ली थय बसलो. ते दोगय भावस होते. अमल्याक आता जाम राग येय होतो. तेंचि त्वांडा बगून पुरो परवास करुचो होतो. कोकण रेल्वे नावाक होती. अमराठी मानसानी गाडी फुल्ल होती. अमला वर मान करून बगूक लागला तर ते दोन मानूस अमल्याक बगून गजाली करी होते. अमल्यान घोवाक सांगल्यान तर घोवान अमल्याक तडे बगू

नको हुनान सांगल्यान. अमला गप मांडयेवयल्या बॅगेर टकली दामून निजाक बगी होता. त्याका निज लागाना. गाडयेतल्या गर्दैत त्याका नकोसा वाटा होता. शिटीर बसलले आपल्यार हसतत असा अमल्याक वाटा होता. अमला कदी यकदा हयते उतारतत असा मनातल्या मनात हुना होता. गाव जवळ येतूकशिनी गर्दी वायच कमी जाली खरी तरी दुक् हे लॉक काय उतरानत. फुडल्या शिटीवयली दोगा उठली. त्येवा अमला वरते बसला. बाजूक घो बसतलो तवसर योक बारको पोरगो बसलो.

आता काय ठेशन लागी इला असा हुनान अमल्याचो घो थयच उबो रवलो. येक दीड तासान अमल्याची वाडी इली. अमल्याची

सांचे दिवेलागणीक रोवळेत दिवो पेटवून गावकार देसरुढीक भायर पडले. देसरुढ म्हणजे तसो पारंपारिक भूता पिटाळूचो सण. दर वर्षाक आषाढी अमावास्येक तो साजरो व्हाता.

आदले दिसाक गावकार गावात फिरान तांदूळ, दाणे जमवतत. प्रत्येक घरात्सून पोसो पोसोभर धान्य देतत. मगे सगळा धान्य चकयेवर न्हेवन दळून आणतत. पुर्वी तर बाय गावकारीण जात्यावरच असा धान्य दळायची. दळलल्या पिठाचे भाकरे भाजणा म्हणजे काय सोप्या काम नाय. साठ सत्तर भाकरे भाजून ते टोपलीत भरून सोबत तीळाची चटणी, ठेचो घेवन गावकार देसरुढीक भाय पडले.

गावातल्या पावणेच्या देवळाकडसून देसरुढीक सुरुवात होता. गावकार टकलेर कांबळ्याची खोळ घेवन हातात दिव्याची रोवळी घेवन फुडे आणि पाठी गावचे मानकरी आणि रयत. अशी देसरुढ पुर्वीपासून ठरलल्या वाटेन चलत जाता. वाटेत सगळेजण दिव्यात घालूसाठी तेल घेवन थांबतत. दिव्यात तेल ओतत नि दिव्याच्या पाया पडतत. पारध काढतत तसे सगळे मोठमोठ्यान ओरडत फुडे फुडे जातत नि गावच्या सीमेवर जावन थांबतत. सीमेवर ठरलल्या जाग्यार दिवो ठेवतत. दिव्याची पूजा होता. दिव्यासमोर सामुहिक गाऱ्याणा होता. मग सगळेजण थयसरच टेंबलेवर एकत्र बसतत. गावकारान आणलले भाकरे वाटतत. सगळ्यांचा सामुहिक वनभोजनच होता. रानात बसान भाकरी नि चटणी खातना एक वेगळीच मजा वाटता. त्या भाकरेकय एक मस्त चव येता.

भूतां आणि शितां

मालवणी मुलखात

वयल्यांचा कवग्या,
मालवण- सिंधुदुर्ग.

देसरुढ ही गावातली भूताखेता गावाच्या सीमेच्या भायर पिटाळून लावची खरी प्रथा. आषाढ म्हयन्याचो ह्यो शेवटचो दिस.

उतराची घाय सुरू जाली. अमला उतारला. पाठसून तेचो घो बॅग घेवन उतारलो. अमला पाठी वळान बगता तर ते दोगजान थयच उतारले. अमल्याकडे बगीत हसले. अमला त्यांच्यार रागान बगी होता. ते रिक्शन फुडे खडे गेले. अमला घोवा बांगडा येथी यता काय वाट बगी होता. येथी इली तशी परत घाय मारून दोगाय गावात यवन उतारली. अमल्याक वायच बरा वाटला. ता हसतच घराकडे जाय होता. घो पाटसून दुकानातलो काय माय बाजार घेयत रवलो.

अमला घराक पोचला तर खळ्यात तेच मानूस त्याका गमले. त्यांचे वांगडाक अमल्याचो गावचो दिर होतो. सगळे बसान गजाली मारतत ह्या बगून अमल्याची तळपायाची आग मस्तकात गेली. अमल्याक बगून तेचो दिर फुडे इलो.

"वयनी तुका हुतललय त्या जमनीचो यवहार ह्यांच्या वांगडा करुचो हा. दुपटीन किमत दितले हे..." दिरान असा हुतल्यान तसा अमला पेटान उठला. त्याना कोपण्यातलो दांडको घेतल्यान नि त्या लोकांवर धावान गेला. त्यांका पळवन लायल्यान. अमल्याक असा बगून तेचो दिर भियालो. वयनी अशी काय करूक लागली हुनत तेना बायलेक पानी हाडुक लायल्यान. अमल्यान घाटाघट पानी खावन आरडान सांगल्यान...

"पानी खावन निजाची परस्तीति इली तरी असल्या लोकांका जमनी इकुक गावाचे नाय... मुंबैची वाट लावन आता हडे आमच्या कोकणात ह्यांका हात पाय पसरूक गावाचे नाय..." अमल्याचो अवतार बगून दिसाक घाम फुटलो. अमल्याचो चौदा तासाचो राग आता वायच निवाळलो...

• महाराष्ट्रीयन
• साऊथ इंडीयन
• पंजाबी

कुणकेश्वर मंदीर नजीक, कुणकेश्वर Email : hotelrajaswad@gmail.com
09422 24 8999 | 07588 24 8999 | 02364 24 8999

Online Booking : www.hotelsukhsagarkuneshwarmtdc.com
कुणकेश्वर मंदीर नजीक, कुणकेश्वर
09422 24 8999 | 07588 24 8999 | 02364 24 8999

आता उद्यापासून श्रावण रीघतलो. श्रावण म्हणजे देवादिकांचो महिनी. सात्विक महिनी. या सात्विक महिन्यात सगळा शुभ नि मंगल होवक होया तर आधी गावातली भूताटकी पिटाळून लावक होयी या भावनेतून ही देसरुढ प्रथा सुरू झाली.

देसरुढ काढतत म्हणजे जोरात ओरडून सगळ्या भूतांक गावाच्या भायर पिटाळून लावतत. आता भूताखेता असतत की नसतत ह्यो वादाचो विषय. पण भूता खेता म्हणजे दुष्ट व अतृप्त प्रवृत्ती म्हटला तरी चलात. सात्विक श्रावणाचा निर्मळ मनान स्वागत करताना मनात वायट विचार नको, दुष्ट भावना नको म्हणूनच असे देसरुढसारखे प्रथा पडले असतील असा आपण समजून जावया.

त्या निमित्तान लोकांचा एकत्र जमणा, भाजी भाकरी एकत्र बसान खाणा, चार!चांगले गोष्टी करणा आणि फुडे एकोप्यान, एकजूटीन श्रावणातल्या भजन, किर्तनात दंग होणा ह्याच महत्वाचा.

"ज्वारीची खिचडी" (Jowar Khichdi)

कुज्वारीची खिचडी हा एक लोकप्रिय आणि चविष्ट आहे. चला तर मग, आपण एक साधी आणि चविष्ट ज्वारीची खिचडीची रेसिपी पाहूयात.

साहित्य:

- १ कप ज्वारीचे दाणे
- १ कप मूग डाळ
- १ मध्यम आकाराचा कांदा (चिरलेला)
- १ टोमॅटो (चिरलेला)
- १ कप भाज्या (कारली, गाजर, फुलकोबी, मटार इत्यादी)
- २-३ हिरव्या मिरच्या (चिरलेल्या)
- १ इंच आले (किसलेला)
- १ चमचा जीरा
- १/२ चमचा हळद पावडर
- १/२ चमचा लाल मिरची पावडर
- १/२ चमचा धने पावडर
- १/२ चमचा गरम मसाला
- १ चमचा तूप किंवा तेल
- मीठ चवीनुसार
- कोथिंबीर (सजावटीसाठी)
- लिंबाचा रस (आवडीनुसार)

कृती:

- ज्वारीचे दाणे आणि मूग डाळ १-२ तास पाण्यात भिजवून ठेवा.
- भाज्या तयार करणे:
- ज्वारी आणि मूग डाळ भिजल्यानंतर त्यांना पाणी गाळून ठेवा.
- भाज्या स्वच्छ धुऊन, काटा किंवा छोटे तुकडे करा.

पाककृती:

- एका मोठ्या पातेलात तूप किंवा तेल गरम करा. त्यात जीरा घाला.
- जीरा तडतडायला लागल्यावर त्यात चिरलेला कांदा घाला आणि सोनेरी रंग येईपर्यंत परता.
- कांदा सोनेरी झाल्यावर त्यात आले आणि हिरव्या मिरच्याही घाला.
- आले आणि मिरच्यांच्या सुगंधाने तोंड भरल्यावर त्यात चिरलेला टोमॅटो घाला आणि २-३ मिनिटे शिजवा.
- त्यात हळद, लाल मिरची पावडर, धने पावडर, गरम मसाला आणि मीठ घाला. चांगले मिसळा.
- खिचडी तयार करणे:
- आता भिजवलेली ज्वारी आणि मूग डाळ घाला.
- त्यात भाज्या, ३ कप पाणी (अधिक किंवा कमी पाणी आपल्याला किती पिठले हवे त्यानुसार) घाला.
- मिश्रण उकळायला द्या आणि उकळायला लागल्यावर गॅस कमी करा. झाकण ठेवून २०-२५ मिनिटे मध्यम आचेवर शिजवा.

अखेरची सजावट:

- खिचडी शिजल्यावर गॅस बंद करा. त्यात लिंबाचा रस घाला आणि चांगले मिसळा.
- कोथिंबीर घालून सजवा.

सर्व्हिंग:

- ज्वारीची खिचडी गरमागरम सर्व्ह करा. कापलेले ताजे कांदे, काकडी किंवा लोणच्यासोबत खायला खूप चवदार लागते.
- आशा आहे की ही रेसिपी तुम्हाला आवडेल!

पूजाघराच्या वास्तू टिप्स:

सौ विदुला जोशी
कोथरूड,
पुणे

पूजाघर हा घरातील एक अत्यंत महत्वाचा भाग असतो, कारण येथे घरातील सर्व सदस्य देवतेच्या पूजेसाठी एकत्र येतात. पूजाघराचे वास्तूशास्त्रानुसार योग्य स्थान आणि व्यवस्थापन केल्याने घरात सकारात्मक ऊर्जा येते आणि धार्मिक क्रियाकलापांमध्ये मनोबल वाढते. येथे काही महत्वाच्या वास्तू टिप्स दिलेल्या आहेत ज्यामुळे तुमच्या पूजाघराचे वास्तूशास्त्रानुसार योग्य व्यवस्था करता येईल:

१. पूजाघराचे स्थान

- **पूर्व किंवा उत्तर दिशा:** पूजाघर घराच्या पूर्व किंवा उत्तर दिशेला असावे. या दिशांनी सकारात्मक ऊर्जा प्राप्त होते आणि दिव्य शक्तींच्या संपर्कासाठी हे योग्य ठरते.
- **दक्षिण व वायव्य दिशा:** पूजाघर दक्षिण किंवा वायव्य दिशेला ठेवणे टाळा कारण यामुळे सकारात्मक ऊर्जा कमी होऊ शकते आणि कधी कधी अडचणी येऊ शकतात.

२. पूजाघराचे आकार आणि रूप

- **आकार:** पूजाघराची माप आणि आकार छोटे, साधे आणि स्वच्छ असावे. त्यात अधिक खोली, रंग आणि सजावट यामुळे लक्ष विचलित होईल.
- **रूप:** पूजाघराच्या आंतरगत रचना साधी आणि स्पष्ट असावी. मूळ असलेल्या देवतेचे प्रतिक किंवा चित्र स्थिर आणि स्थिर असावे.

३. पूजाघरातील सामग्री

- **धातूचा वापर:** पूजाघरात कांस्य, तांबे किंवा चांदीचे वस्तू वापरावीत. या धातूंना धार्मिक दृष्टिकोनातून सकारात्मकता आणि शक्ती देणारे मानले जाते.
- **स्वच्छता:** पूजाघर नेहमी स्वच्छ ठेवावे. अपवित्र किंवा अस्वच्छ स्थळावर पूजा करण्यात मनोबल कमी होऊ शकते.

४. पूजाघरातील वस्तू आणि सजावट

- **मूर्त्या आणि चित्रे:** देवतेची मूळ प्रतिमा किंवा चित्र दक्षिण-पूर्व कोपण्यात ठेवावीत. इतर देवता किंवा चित्रे योग्य स्थानावर असावीत.
- **आरतीची जागा:** आरतीसाठी विशेष जागा निश्चित करा. गोड, अशुद्धता आणि अनवधानता टाळा.

या टिप्सचे पालन करून, तुमच्या पूजाघराला शुद्ध आणि सकारात्मक ऊर्जा मिळवता येईल. हे लक्षात ठेवा की पूजाघर हे एक पवित्र स्थान आहे आणि त्यात व्यवस्थितता आणि शुद्धतेचे पालन करणे आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे, धार्मिक क्रियाकलापांसाठी ही जागा सकारात्मक उर्जेने परिपूर्ण असावी हे लक्षात ठेवा.

कु. शमिका नयनेश मुलूख,
चंद्रनगर, ता. दापोली

कु. प्रसाद नरेश शिगवण,
इयत्ता- सातवी

सर्च रिपोर्ट

(पान ३ वरून)

रस्त्यावरील बोर्ड, गाडीच्या पुढे असणारी वाहने, गाडीच्या मागे असणारी वाहने, रस्त्याची रूंदी, रस्त्याच्या कडा, रस्त्यासंबंधी सूचना देणारे फलक, शाळा, गाव, दुचाकीवाले, अवजड वाहने या साऱ्या गोष्टींचे त्याला एकाचवेळी भान ठेवावे लागते अगदी अशीच अवस्था सर्च घेणाऱ्याची असते. आणि या सर्व सावधानी बरोबरच सदर रिपोर्ट लवकर कसा बनेल इकडे देखील त्याला लक्ष द्यावे लागते. आणि म्हणूनच हे काम खूप जोखमीचे आणि किचकट असते. या साऱ्या गोष्टींचे सर्व ज्ञान या पुस्तकातून मिळेल याची जरी खात्री देता आली नाही तरी हे ज्ञान कुठे मिळेल आपण योग्य मार्गाने सर्च घेत आहोत ना? याचे भान तरी हे पुस्तक वाचल्यावर आपणाला येईल. हे पुस्तक म्हणजे रस्त्याच्या कडेला असणारे गार्डस्टोन असतात तसेच काहीसे आहे. मालकी हक्कांचा शोध घेताना तो बरोबर व योग्य मार्गाने घेतला जाईल याचे ज्ञान तरी वाचकाला नक्की मिळेल असा सार्थ विश्वास वाटतो. इति विज्ञापना !

श्रावण

श्रावण येता मोदें भरतो निसर्ग सारा
मयुरही उठुनी पसरुन दावी छान पिसारा

क्षितिजावरती इंद्रधनुचें रंग विहरती
श्रावण आला श्रावण आला सांगत सुटती

झुळझुळ झुळझुळ वाहत सुटती निर्झर छोटे
खळखळ खळखळ हसती गाती गाणे मोठे

सुंदर हरणे बागडताती कुरणांवरती
गाय वासरे उंडरताती माळावरती

अवचित येई पाउस भरुनी अवनवीवरती
क्षणात पसरे ऊन कोवळे धरतीवरती

श्रावण येतो सांगुन जातो फेर धरा रे
गीत नवेले या अवनवीचे गात चला रे!

बाबू घाडीगांवकर**श्रावणधारा**

सरसर सरसर अवनवीवरती श्रावणधारा कोसळती
रिमझिम रिमझिम कधी बरसुनी मनास माझ्या
मोहविती

जिकडेतिकडे सृष्टी दिसते हिरवाईने सजलेली
जणू भासते नवीनवेली ललना आहे नटलेली

ऊनसावली खेळ रंगतो वसुंधरेच्या मैदानी
इंद्रधनुची कमान दिसते कितीक सुंदर नभांगणी

सणवाराचा श्रावण महिना भक्तिरंगात नाहतसे
दूर कुठूनी मंदिरातुनी मंजुळ सुस्वर येत असे

तृप्त होऊनी गुरेवासे फिरुनी येती माघारी
धनधान्याची बरकत होवो हेच मागतो शेतकरी

**सौ.मानसी मारुती सावंत,
दापोली****श्रावणसरी**

श्रावणसरी आज बरसल्या
सर्वकाही झाले स्वच्छ सुंदर
लतावेली बहरल्या फुलल्या
मनालाही आला हर्ष मोहोर!!१!!
दुग्ध सरीता वाहे कडेकपारीतून
मध्येच इंद्रधनु दिसे सप्तरंगी
होई प्रफुल्लित तन मन आनन
पुष्प गुच्छही मोहक रंगीबेरंगी!!२!!
अवनवीनेही नैसला हिरवा शालू
पशु पक्षांवरही आली तुकतुकी
झाडे वेलीही गर्द झाली लोभस
सर्वांना मिळाली मनःशांती विश्रांती!!३!!
वातावरणातही मुग्ध गारवा
मनही झाले सुंदर सात्विक
अशा या निसर्गरम्य पावन मासी
श्रावणसरीही मुक्त बरसल्या!!४!!

सुखदा सयाजीराव गोरड**श्रावण आला**

ऊन पावसाचा ग खेळ सुरू झाला
माझ्या अंगणी बाई ग श्रावण आला ।

सणांचा मुहूर्त मंगळागौरीने करुया
चला ग सख्यांनो झिम्मा फुगडी खेळूया।

करू धरतीचे रक्षण नागदेव पुजू चला
निसर्गाच्या साखळीला हातभार लावू चला।

फेडू जल देवीचे उपकार जोडू दोन हात
दोरा घट्टू विणू भावाबहिणीच्या नात्यात ।

खट्याळ मित्रासंगे सख्या गौळणी जमल्या
रास खेळता खेळता रंग उधळ्याया लागल्या ।

गोपाळा गोविंदा नादाने भवताल दुमदुमला
धरावरी धर रचिता जीव थोडक्यात वाचला।

चौदा विद्या चौसष्ट कलांसह आगमन त्याचे होई
धांगडधिगा नको बाई मन पूजेत रमून जाई।

चला ग चला या सणांचे सोहळे समजून घेऊ
एकोपा जपत आनंद साच्यांना वाटत जाऊ।

**प्रज्ञा मधुकर मातोडकर,
सावंतवाडी****श्रावण हिरवा...!**

आला हासरा, नाचरा
जरासा लाजरा,
साजिरा गोजिरा,
तो श्रावण हिरवा...!

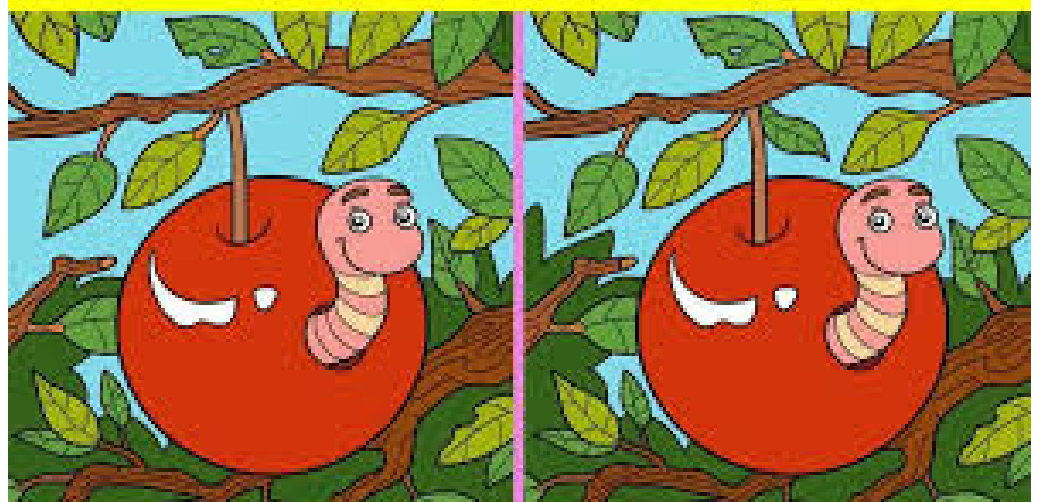
सरी वर सरी,
श्रावण सरी,
चिंब, चिंब
भिजलो तरी...
मन नाही भरी...!

सारी वृक्षवल्ली,
झेलती जलधारा,
आपल्या अंगावरी,
झाली ती सजल...
सशक्त हरी भरी...!

रंगबिरंगी पक्षी हे,
नाचती बागडती,
या वृक्ष वेलीवरी,
घेती झोके आनंदानी...
फांटांच्या झुल्यावरी...!

गायी वासरे ती,
लागली हुंदडाया,
पाहुनी तो,
हिरवा श्रावण मेवा...
हिरव्या पोपटी माळावरी...!

आला हासरा, नाचरा
जरासा लाजरा,
साजिरा गोजिरा,
तो श्रावण हिरवा..

**प्रा.के.एस.शिरबंदे,
दापोली****फरक शोधा**

नटली सृष्टी, बदलली दृष्टी आनंद मावेना गगनात, हसत हसत नाचत गात

श्रावण आला अंगणात....श्रावण महिन्यामध्ये निसर्गाचा आकर्षित व मोहनी असं रूप असं पाहायला मिळतं जे इतर महिन्यांमध्ये नसते.

उन्हाळ्यात उन्हाच्या झळा खाऊन प्रत्येक माणूस थकलेला असतो आणि श्रावण महिन्यामुळे पावसाच्या सरी हवेतील वातावरणच थंडगार व सुखात हवेमध्ये रूपांतर करतात. पावसाच्या या दृश्यामुळे धरतीने जणू हिरवा शालू परिधान केला आहे असे वाटते. आणि नंतर ही कविता आठवते -

श्रावण मासी हर्ष मानसी हिरवळ दाटे चोहिकडे, क्षणात येते सरसर शिरवे क्षणात फिरुनी ऊन पडे..

या श्रावण महिन्यात अनेक सण येतात आणि म्हणूनच श्रावण महिन्याला सणांचा राजा असे देखील म्हणतात.

आता येऊ दे श्रावण....

कु. वेदिका सुभाष मुलूख,
इयत्ता- आठवी,
चंद्रनगर, ता. दापोली.

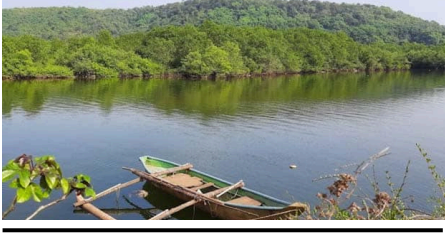
अगदी लहान मुलांपासून मोठ्या माणसांपर्यंत हा सण आवडतो. श्रावणामध्ये ऊन पावसाचा खेळ देखील निसर्गातील वाढत्या नद्यांचा आवाज, झाडांची सावली, फळे, घरटे, पक्षांच्या मधुर आवाज, शुद्ध हवा, निरभ्र

आमची पावसाळी सहल.

कु. स्वामिनी वसंत पवार
इ. १० वी.
डॉ. शिरोडकर हायस्कूल परळ,
मुंबई.

क्षमस्व

मागील अंकात कु. स्वामिनी वसंत पवार हिच्या फोटो ऐवजी दुसरा फोटो लागला होता त्याबद्दल क्षमस्व

“येरे येरे पावसा” असे गाणे आठवले की आनंद गगनात मावेना!

जून महिना संपत आला तरी पावसाचा एकही ढग आकाशात दिसत नव्हता. सर्व सजीव सृष्टीला पाऊस पडण्याची आतुरता लागली आणि सर्व सजीव सृष्टी आनंदाने भरून केले मखमली गवताची चादरच पसरणार होती पण पावसाचा ठावठिकाणा नव्हता. वातावरणात मायेची शीतलता घेऊन येणारा तो

‘नेहमीची येतो मग पावसाळा’

म्हणजे पावसाळा ऋतू कोणाला नाही आवडत?? मला तर पावसाळ्यामध्ये खूप मजा येते आमच्या घरचा एक नियम आहे पावसाळा ऋतू आला की आम्ही कुटुंबीय दर वर्षी न चुकता पावसाळी सहलीला जातो सहल म्हणजे जणू आनंदाचा पूरच!! सहल शब्द ऐकताच मला खूप आनंद होतो माझ्या अंगात एक आवेशच संचारतो... जणू

आमच्या कुटुंबाचा पावसाळी महोत्सवच! पावसात पावसाळी सहल म्हणजे वेगळाच अनुभव असतो आम्ही सर्व कुटुंबीय एकत्र येऊन पावसात भिजतो, नाचतो, गातो. पावसाचा मनमुराद घेत आनंदमय दिवस साजरा . सहलीला जाण्याचा दिवस उजाडला अगदी सकाळी सकाळीच खंडाळ्याच्या घाटाच्या दिशेने आमची गाडी चालली होती आम्ही खंडाळ्याच्या दिशेने मार्गस्थ करतो. दरवर्षीप्रमाणे याही वर्षी आम्ही निसर्गरम्य ठिकाणी म्हणजे खंडाळाचा घाट या ठिकाणी जायचे ठरवले होते झालो प्रत्यक्ष घाटात गाडी आल्यावर थोड्या वेळासाठी आमच्या पोटात गोळाच आला... नंतर बाहेर बघताना काय ते सुंदर नयनरम्य दृश्य!! चारी बाजूंनी डोंगर माथ्यावर काळे ढग वर वर जाताना दिसत होते.

मला तर वाटत होते की आपणही ढगांसोबत मऊ ढगांसोबत डोंगर माथ्यावर जावे. थोड्या वेळात पावसाची रिमझिम सुरू झाली आम्ही गाडीतूनच हे दृश्य भान हरवून पाहत होतो आम्ही राजमाची वर पोहोचलो. तोपर्यंत पावसाने विश्रांतीचे संकेत दाखवतात नंतर काय ते सुंदर निसर्गरम्य दृश्य होता डोंगरावरून वाहणारे पाण्याचे धबधबे दिसू लागली आणि मंजूर गाणी म्हणत झरे ओसंडून वाहत होते. तेवढ्यात सृष्टीचा ऊन पावसाचा अनोखा खेळ सुरू झाला पाणी सूर्याच्या किरणामुळे चमकत होते. हिरवी शाल पांघरलेले डोंगरमाथे द-या पाहताना तर डोळ्यांचे पारणे फेडण्यासारखे दृश्य होते. आम्हाला खंडाळ्याला येऊन तास झाला होता पण सर्वजण पावसाळी हवेचा आनंद लुटत होते.

बेधुंद पावसाच्या सरिंच्या वर्षा वर आत आम्ही मनमुरादपणे बागडत होतो.

चंद्रनगर शाळेत परसबाग उपक्रम

दापोली- आनंददायी शनिवार उपक्रमांतर्गत दापोली तालुक्यातील जिल्हा परिषद चंद्रनगर मराठी शाळेत परसबाग लागवड करण्यात आली. या दिवशी शाळेतील विद्यार्थ्यांनी आणलेल्या फळभाजी व पालेभाज्यांच्या रोपांची चर वाफा पद्धतीने लागवड करण्यात आलीचंद्रनगर शाळेत दरवर्षी परसबागेची निर्मिती करण्यात येते. परसबागेत दरवर्षी पावसाळ्यात मिरची, वांगी, टोमॅटो, भेंडी, गवार यांसारख्या फळभाज्यांची तर हिरवा माठ, लाल माठ, मोहरीसारख्या पालेभाज्यांची लागवड करण्यात येते.

परसबागेत होणाऱ्या भाजीचा वापर नियमितपणे शाळेत प्रधानमंत्री मध्यान्ह पोषण योजनेत समावेश केला जातो. आनंददायी शनिवार उपक्रमांतर्गत चंद्रनगर शाळेत नुकतेच परसबागेचे नुतनीकरण व भाज्यांच्या रोपांची लागवड करण्यात आली. शाळेतील शिक्षक मनोज वेदक, बाबू घाडीगांवकर, मानसी सावंत, पुनम जाधव यांच्या मार्गदर्शनाखाली शाळेतील सर्व विद्यार्थ्यांनी परसबाग लागवड उपक्रमात सहभाग घेतला.

